

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEVREKANİ İLÇE HALK KÜTÜPHANESİNDE EN ÇOK
OKUNAN ERKEN DÖNEM ÇOCUK KİTAPLARININ
İNCELENMESİ

BURCU KESİCİ DOĞAN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur AKBULUT

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kemal SEVGİSUNAR

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Burcu AYDEMİR ŞENAY

KASTAMONU-2025

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Burcu KESİCİ DOĞAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEVREKANI İLÇE HALK KÜTÜPHANESİNDE EN ÇOK OKUNAN ERKEN DÖNEM ÇOCUK KİTAPLARININ İNCELENMESİ

BURCU KESİCİ DOĞAN

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞENUR AKBULUT

Çocuğun kitaplarla buluştuğu, kitap okuma sevgisinin kazandırıldığı yerlerin başında kütüphaneler gelmektedir. Kütüphaneler fiziksel açıdan çocukların ilgisini çekmeli ve çocuğa yönelik hizmet vermelidir. Kütüphanede bulunan çocuk kitapları çocukların yaş grubuna uygun olmalıdır. Nitelikli kitaplara erişebilen çocuklar çeşitli açılardan kendilerini geliştirir ve belirli bir okuma kültürüne sahip olurlar.

Bu çalışmada Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi'nden, 2024 yılında en çok ödünç alınan ve erken dönem çocuk edebiyatı içerisinde yer alan çocuk kitaplarının, biçim ve içerik özelliklerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında en çok ödünç alınan 25 adet kitap değerlendirilmiştir. Kitapların literatür bilgileri taranmış ve araştırmacı tarafından "En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitapları Değerlendirilme Formu" oluşturulmuş ve bu form veri toplama sürecinde kullanılmıştır. Kitaplar biçim ve içerik özelliklerine göre ele alınarak doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; kitap kapaklarındaki görseller çocukların ilgisini çekmekte, resim ve metin oranı, çocuğun gelişim düzeyi, ilgi ve gereksinimleri karşılanmaktadır. Kitaplar biçim ve içerik özellikleri yönünden incelendiğinde çocuklarda okuma isteği uyandırmakta bu da kitapların ödünç alınma sıklığını pozitif yönde etkilemektedir. Bazı kitapların ise biçim ve içerik özelliklerine göre yeniden düzenlenmesi gerektiğine karar verilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre "Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi'nden ödünç alınan materyal sayısını, kitapların biçim ve içerik özellikleri olumlu etkilemektedir." şeklinde oluşturulan varsayım doğrulanmıştır. Çalışmanın son kısmında ebeveyn, kurum ve yayınevlerine çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: Çocuk, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Kitapları, Çocuk Kütüphanesi

Haziran 2025, 85 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

REVIEW OF THE MOST READ EARLY PERIOD CHILDREN'S BOOKS IN DEVREKANI DISTRICT PUBLIC LIBRARY

BURCU KESİCİ DOĞAN

**KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF INFORMATION AND DOCUMENT MANAGEMENT
SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR. AYŞENUR AKBULUT**

Libraries are among the place where children meet books and develop the love of reading. Libraries should physically attract children's attention and provide services aimed at children. Children's books in the library should be appropriate for the age group of the children. Children who have access to quality books develop themselves in various ways and have a certain reading culture.

This study aims to examine the children's books that were most borrowed from Devrekani District Public Library in 2024 and are included in the early children's literature, according to their form and content features. Within the scope of the research, the 25 most borrowed books were evaluated. The literature information of the books was scanned and the "Most Read Early Childhood Books Evaluation Form" was created by the researcher and this form was used in the data collection process. Books were analysis method by considering their form and content features. According to the findings obtained from the research; The visuals on book covers attract children's attention, the ratio of images and texts meets the child's development level, interests and needs. When books are examined in terms of their form and content, they arouse a desire to read in children, which positively affects the frequency of borrowing books. It has been decided that some books should be rearranged according to their form and content. According to the findings obtained from the research. "The number of materials borrowed from Devrekani District Public Library positively affected by the form and content features of the books." Was confirmed. In the last part of the study, various suggestions were made to parents, institutions and publishing houses.

KEYWORDS: Child, Children's Literature, Children's Library, Children's Books

June 2025, 85 Page

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmam için bana her türlü destek sunan bilgi ve deneyimiyle tezimin zenginleşmesine katkı sağlayan çok değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur AKBULUT'a teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olan, desteklerini bir an olsun üzerimden çekmeyen, varlıklarıyla huzur bulduğum annem Elife KESİCİ ve babam Kenan KESİCİ'ye; Birlikte büyüdüğümüz, en iyi oyun arkadaşlarım, kıymetli kardeşlerim İrem ve Ahmet'e; tez yazım sürecim boyunca beni motive eden canım arkadaşlarım Sevgi HAYDAR ve Esra SODALI'ya; yol arkadaşım, en büyük destekçim, kıymetli eşim Tuncay DOĞAN'a sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek Lisans sürecimde aramızdan ayrılan değerli dedem Hüseyin ORAN ve dayım Ahmet ORAN'a Allah'tan rahmet diliyorum. Çalışmamı dedem ve dayıma ithaf ediyorum.

Burcu KESİCİ DOĞAN

Kastamonu, 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın Önemi	1
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Araştırmanın Problemi ve Varsayımı	4
1.4 Araştırmanın Yöntemi	4
1.5 Sınırlılıklar.....	5
1.6 Araştırmanın Düzeni	5
1.7 Tanımlar	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Erken Çocukluk Dönemi	7
2.1.1 Bilişsel Gelişim.....	8
2.1.2 Dil Gelişimi.....	9
2.1.3 Fiziksel ve Motor Gelişim	10
2.1.4 Sosyal ve Duygusal Gelişim	11
2.1.5 Kişilik Gelişim.....	11
2.2 Çocuk Kitapları	13
2.2.1 Resimli Çocuk Kitapları	14
2.2.2 Resimli Çocuk Kitapları Türleri	15
2.2.2.1 Öğretici nitelikli resimli çocuk kitapları	16
2.2.2.2 Yazınsal nitelikli resimli çocuk kitapları	16
2.2.3 Resimli Çocuk Kitapları Hedefleri	17
2.2.4 Resimli Çocuk Kitapları Özellikleri	18
2.2.4.1 Fiziksel özellikler	18
2.2.4.1.1 Boyut.....	18
2.2.4.1.2 Kâğıt.....	19
2.2.4.1.3 Kapak ve cilt	19
2.2.4.1.4 Sayfa ve yazı tasarımı	20
2.2.4.1.5 Resimler	20
2.2.4.1.6 İçerik özellikleri	21
2.2.4.1.7 Konu.....	21
2.2.4.1.8 Tema	22
2.2.4.1.9 İleti	22
2.2.4.1.10 Karakter	23
2.2.4.1.11 Dil ve anlatım.....	23
2.3 Çocuk Edebiyatı	24

2.3.1	Çocuk Edebiyatı Tanımı ve İşlevleri	24
2.4	Çocuk Kütüphaneleri.....	26
2.4.1	Çocuk Kütüphaneleri; Tanım, Amaç ve Hizmetleri	29
2.4.2	Çocuk Kütüphanesi Yapısal Unsurları	31
2.4.3	Türkiye’de Çocuk Kütüphaneleri	32
3.	YÖNTEM.....	35
3.1	Araştırmanın Modeli	35
3.2	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	35
3.3	Verilerin Toplanması ve Analizi	36
4.	BULGULAR	37
4.1	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitapları Bibliyografik Künyeleri.....	37
4.2	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Fiziksel Özellikleri.....	40
4.3	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının İçerik Özellikleri.....	42
4.4	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Bibliyografik Bilgileri ve Özelliklerine İlişkin Bulgular	46
4.5	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	50
4.6	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının İçerik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	53
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER	57
5.1	Sonuç	57
5.2	Öneriler.....	61
KAYNAKLAR		63
EKLER.....		68
EK A	İncelenen Kitaplar	69
EK B	Çocuk Kitapları Kapak Görselleri	70
EK C	En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitapları Değerlendirme Formu	83

ŞEKİLLER VE GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1 Tokat bebek ve çocuk kütüphanesi	33
Şekil 2.2 Karabük il halk kütüphanesi bebek bölümü	33
Şekil 2.3 Altındağ bebek ve çocuk kütüphanesi	34
Şekil 2.4 Tekirdağ Şarköy bebek kütüphanesi	34
Şekil 2.5 Ali Dayı çocuk kütüphanesi	34
Şekil 4.1 Erken dönem çocuk kitapları (1-14)	37
Şekil 4.2 Erken dönem çocuk kitapları (15-25)	38
Şekil B 1 Balina	70
Şekil B 2 Penguen	70
Şekil B 3 Afacan civcivler yumurtadan çıkıyor	71
Şekil B 4 Canım annem	71
Şekil B 5 Bazen olur böyle biraz korktum sanki.....	72
Şekil B 6 Papağan	72
Şekil B 7 Kelebek.....	73
Şekil B 8 Hep fazlasıdır annem.....	73
Şekil B 9 Uzun kulak doktorda	74
Şekil B 10 Bay hapsirik	74
Şekil B 11 Kanatlarım var benim	75
Şekil B 12 Ela'nın maskesi	75
Şekil B 13 Nunu	76
Şekil B 14 Canım babam	76
Şekil B 15 Fındıklarını arayan sincap	77
Şekil B 16 Yoksul oduncu	77
Şekil B 17 Afacan civcivler komşularıyla tanışıyor!	78
Şekil B 18 Ambulans	78
Şekil B 19 Dünyamızı ısıtan sarı güneş	79
Şekil B 20 Ayı.....	79
Şekil B 21 Bay uzun.....	80
Şekil B 22 Atakan okula başlıyor.....	80
Şekil B 23 Küçük deniz kızı.....	81
Şekil B 24 Çok yaramaz kedi.....	81
Şekil B 25 Çorbamda zürafa var	82

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 4.1 İncelenen kitapların bibliyografik künyeleri.....	38
Tablo 4.2 Erken dönem çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri.....	40
Tablo 4.3 Erken dönem çocukluk kitaplarının içerik özellikleri.....	43
Tablo 4.4 Kitapların yayın yıllarına göre dağılımı.....	46
Tablo 4.5 Kitapların baskı bilgileri.....	47
Tablo 4.6 Kitapların sayfa sayılarına ilişkin veriler.....	47
Tablo 4.7 Yaş grubu.....	48
Tablo 4.8 Kitapların boyut ve biçimleri.....	48
Tablo 4.9 Kitapların cilt ve kapak türü.....	49
Tablo 4.10 Kitapların fiziksel durumu.....	49
Tablo 4.11 Kitapların ödünç alınma sıklığı.....	50
Tablo 4.12 Kitapların boyut özellikleri.....	50
Tablo 4.13 Kapak ve cilt özellikleri.....	51
Tablo 4.14 Yazı özellikleri.....	51
Tablo 4.15 Sayfa düzeni özellikleri.....	52
Tablo 4.16 Resimleme özellikleri.....	52
Tablo 4.17 Konuya ilişkin özellikler.....	53
Tablo 4.18 Tema özellikleri.....	54
Tablo 4.19 Dil ve anlatım özellikleri.....	54
Tablo 4.20 Kahraman özellikleri.....	55
Tablo 4.21 Kitap- çocuk uyumu.....	55

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

Devrekani İHK.	: Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi
KYGM	: Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü
T.y	: Tarih yok.
Vb.	: Ve benzeri

1. GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın önemi, amacı, problemi, varsayımı, sınırlılıkları, düzeni ve çalışmada geçen tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Araştırmanın Önemi

Çocukluk dönemi, hayatımızın diğer dönemleri gibi kendine özgü ve özel bir dönemi içermektedir. Edebiyat da doğduğumuz andan itibaren hayatımızın içinde yer alan bir kavramdır. Çocukluk döneminde çocuklara özgü bakış açısı, fikir, beklenti ve istekleri karşılayan edebiyat türüne çocuk edebiyatı denir.

Çocuklara yönelik edebiyat, çocukluk dönemi ve çocuk bakış açısını merkezine alarak; onların algı, dikkat, ilgi ve hayal gücüne hitap edecek şekilde yapılandırılır. Bu edebiyat türü yalnızca okuma alışkanlığı kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda çocukların estetik yönünü geliştirir, sanata yakınlaşmalarını sağlar ve onları duygusal olarak da destekler. Böylece çocuk, yetişkinliğe daha duyarlı ve donanımlı geçiş yapar (Şirin, 2007 akt. Şimşek, 2012. s. 42).

Çocuğun, edebiyatla ilk karşılaşması genellikle resimli çocuk kitapları ile gerçekleşir. Bu kitaplar, hikaye ve görseli birlikte sunarak, özellikle soyut düşünme becerileri henüz gelişmemiş çocuklar için içeriğin daha kolay anlaşılmasını sağlar. Görseller, metni somutlaştırır ve çocuğun dikkatini toplamasına yardımcı olur. Resimli kitaplarda kullanılan kahramanlar, anlatılan olaylar, mesajlar ve diğer unsurlar, çocukların gelişim sürecine katkı sunar; onların düşünce yapısını şekillendirir, değer kazanmalarına ve toplumsal duyarlılık edinmelerine yardımcı olur (Aslan, 2007, akt. Göktaş, 2022 s. 2).

Çocukların gelişim sürecinde etkili olan çocuk kitaplarına, bireysel satın alarak ya da her il ve ilçede yer alan halk kütüphanelerinden ve giderek sayıları artan çocuk kütüphanelerinden ödünç alınarak ulaşılabilmektedir. Bu kütüphaneler, hiçbir ayırım gözetmeksizin kullanıcılarının eğitim, kültür, boş zaman ve bilgi ihtiyacını karşılayan

tamamen ücretsiz hizmet veren, bulundukları yörenin kalkınmasına katkı sağlayan devlet kuruluşlarıdır.

Konuyla ilgili literatürü incelendiğinde ülkemizde erken çocukluk dönemine hitap eden resimli çocuk kitaplarıyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Benzer yönleri ve farklılıkları olan çalışmalara rastlanmak mümkündür. Bu çalışmaların bir bölümü şu şekildedir;

Örs, (2022) Ali Dayı Çocuk Kütüphanesinde yer alan erken çocukluk dönemine yönelik çocuk kitaplarının niteliklerini incelemiştir. Araştırmaya dahil edilen kitapların çocuk gelişimine uygun özellikler gösterdiği görülmüştür. Çalışmada kütüphanecilere, yayınevlerine, ailelere ve bilim dalına önerilerde bulunulmuştur.

Çolaklar, (2019) Bartın il halk kütüphanesindeki okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı özellikleri; yazım, dil, biçim ve içerik özelliklerine göre değerlendirilmesi üzerine makale yazmıştır. Çalışmada Bartın İl Halk Kütüphanesi bünyesinde yer alan çocuk bölümünün aileler ve çocuklar tarafından yoğun olarak kullanıldığı saptanmıştır. Oyunlar, üç boyutlu kitaplar ve etkileşimli kitapların sayısının artırılması gerektiği ve kitaplarda hitap edilen yaş grubu bilgisinin yer almadığı vurgulanmıştır.

Öztürk, (2022) Tokat Bebek ve Çocuk Kütüphanesinde bulunan resimli çocuk kitaplarının değerler açısından incelenmesi üzerine yüksek lisans çalışması yapmıştır. Toplam 576 kitap incelenmiş ve değer türleri açısından en fazla kişisel değerlerin en az ise toplumsal değerlerin yer aldığı sonucuna varılmıştır. Çalışmanın son bölümünde önerilere yer verilmiştir.

Yavuz, (2023) yılında Kütüphanelerde en çok okunan çocuk kitaplarının biçim ve içerik açısından incelenmesi isimli tez çalışması hazırlamıştır. 12 halk kütüphanesinden en çok okunan çocuk kitapları arasında 25 adet kitap örneklem kabul edilmiştir ve kitaplar biçim ve içerik açısından değerlendirilmiştir.

Yıldız ve Şeker, (2021) Türkiye’de erken çocukluk dönemi çocuk edebiyatı alanında yapılan makale çalışmalarının içerik analizi isimli çalışma hazırlamıştır. Daha önce erken çocukluk dönemine ait makalelere meta- analiz çalışması yapılmadığı bilgisine

ulaşılmıştır. Son yıllarda çocuk edebiyatı makale sayısında artış olmasına rağmen istenilen yeterliliğe ulaşılmadığı bilgisine yer verilmiştir.

Çam ve Şeker (2021) 2000-2020 yılları arasında erken çocukluk dönemi çocuklarına yönelik tasarlanmış hikaye kitaplarının iç ve dış yapı niteliklerinin incelenmesi adlı makale çalışması yapılmıştır. Çalışma kapsamın 50 kitap incelenmiştir. Kitapların iç ve dış yapı özelliklerine uygun olduğu ve çalışmanın doğru kitap seçimi konusunda ebeveynlere ve öğretmenlere yol gösterici nitelikte olduğu vurgulanmıştır.

Çalışma kapsamında ele alınacak olan Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi, Devrekâni ilçesinde de yöre halkına hizmet veren halk kütüphanesidir. Kütüphanenin içerisinde yetişkin ve çocuk bölümü yer almaktadır. Çocuk bölümündeki kitaplar kullanıcılarının ihtiyaçları dâhilinde şekillendirilmektedir. Kitap sayısı kütüphaneyi kullanan aktif ve potansiyel kullanıcı grubunun ihtiyacını karşılamaktadır. Kütüphanede KOHA otomasyon sistemine kayıtlı 5347 adet çocuk kitabı mevcuttur. KOHA otomasyon sistemi 2024 yılı verilerine göre 3 bebek, 72 okul öncesi, 494 çocuk ve 411 genç toplamda 1719 aktif kullanıcı kütüphaneden yararlanmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak 1 Ocak 2024-31 Aralık 2024 tarihleri arasından en çok ödünç alınan 25 erken dönem çocuk kitapları çeşitli özellikleri ele alınarak değerlendirilmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Çocuklara çevresini tanımaya yardımcı olan en önemli kaynakların başında kitaplar gelmektedir. Günümüzde bilinçlenen ebeveynler, artık çocuklarına kitap okuma sevgisini anne karnında başlayarak aşılamaaya çalışmaktadır. Küçük yaşlarda kitaplarla iç içe büyüyen çocuklar kitap okumanın verdiği mutlulukla kitapları hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getireceklerdir. Çocukların okumaktan keyif alacakları eğitici kitaplarla tanıştırma aşamasında; anne, baba, öğretmen ve kütüphanecilere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Çocuk kitapları, çocukların bilişsel, duyuşsal, ahlaki ve sosyal gelişimlerini desteklemektedir. Kişilik ve dil gelişimine katkıda bulunmaktadır. Çocuk kitapları “çocuğa görelik” ilkesi ve çocuk kitaplarının taşınması gereken çeşitli nitelikler göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Bu araştırmada; çocuk kitaplarının, dış ve iç yapı

özellikleri açısından inceleyerek, resim ve metin ilişkisini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Kastamonu ili Devrekâni ilçesinde yer alan Devrekâni İlçe Halk Kütüphanesi koleksiyonunda bulunan erken çocukluk dönemi eserlerinden, en çok tercih edilen ilk 25 kitabın, çocuk edebiyatı özellikleri ile çocukların gelişimini destekleyici özellikleri bağlamında ele alınarak incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3 Araştırmanın Problemi ve Varsayımı

Araştırmanın problemi; “Devrekâni İlçe Halk Kütüphanesi’nde yer alan erken dönem çocuk kitaplarının biçim ve içerik özellikleri, bebeklik ve çocukluk çağındaki çocukların kitap ödünç alma oranını nasıl etkilemektedir?” şeklinde oluşturulmuştur. Bu bağlamda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinde yer alan resimli çocuk kitapları biçim ve içerik özellikleri açısından nasıldır?
2. Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi resimli çocuk kitapları çocuğa okumayı geliştirme konusunda katkı sunuyor mu?
3. Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi resimli çocuk kitapları, çocuğun gelişim düzeyine uygun mudur?

Araştırma soruları doğrultusunda; varsayımımız “Devrekani İlçe Halk kütüphanesinde yer alan erken dönem çocuk kitaplarının kütüphaneden ödünç alınma nedeni biçim ve içerik özelliklerinden kaynaklanmaktadır” şeklinde oluşturulmuştur.

1.4 Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinden ödünç alınan erken dönem çocuk kitaplarının, en çok tercih edilmesini sağlayan faktörlerin neler olduğuna elde etmek için nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır.

Doküman analizi, araştırmalarda birincil veri kaynağı olarak farklı yazılı metin türlerinin toplanıp incelenmesi, sorgulanması ve çözümlenmesini hedefleyen bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (O’Leary, 2017, akt. Koyuncu vd., 2018). Doküman analizinin; düşük maliyet, örneklem büyüklüğünü seçme, tekrar kullanım, özgünlük ve zor verilere ulaşma vb. avantajları bulunmaktadır (Kıral, 2020). Bu çalışmada doküman analizi tekniğı kullanılarak çocuk kitaplarının kütüphaneden daha fazla ödünç alınmasını etkileyen fiziksel ve içerik özelliklerin neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma Kastamonu İli Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinde yer alan ve erken dönem 0-7 yaş grubu çocuklara hitap eden kitaplarla sınırlıdır. 0-7 yaş çocuğun gelişiminde kritik ve temel bir dönemdir. Bu süreçte fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimin çok hızlı olduğu ve çevresel etkenlerin büyük rol oynadığı bir evredir. Çalışma da erken çocukluk dönemindeki çocukların ne tür kitaplardan hoşlandığı saptanmaya çalışılmaktadır.

Araştırma kapsamında, kütüphaneden 1 Ocak 2024-31 Aralık 2024 tarihleri arasında en çok ödünç alınan kitapların listesi KOHA otomasyon sisteminden alınmıştır. Elde edilen listenin sadece 0-7 yaş grubuna hitap etmediğı, ilkokul dönemine kadar olan tüm kitapların listelendiğı görülmüştür. 0-7 yaşa hitap eden kitaplar ayrıştırılarak en çok ödünç alınan 25 kitap örneklem olarak kabul edilmiştir.

1.6 Araştırmanın Düzeni

Araştırma 5 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, araştırmanın önemi, amacı, problemi, varsayımı, yöntemi, sınırlılıkları ve tanımlar yer almıştır.

İkinci bölümde erken çocukluk dönemi, çocukluk kitapları, çocuk edebiyatı ve çocuk kütüphaneleri ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde araştırmada kullanılan yöntem bilgilerine yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde en çok okunan erken dönem çocuk kitaplarının bibliyografik bilgileri, fiziksel ve içerik özellikleri incelenmiş ve çalışma kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Beşinci bölümde sonuç ve öneriler bölümü yer almaktadır. Araştırmanın son kısmında kaynakça ve eklere yer verilmiştir.

1.7 Tanımlar

Erken Çocukluk: 0-8 yaş arası bebeklik, oyun ve ilkokul çağlarını içine alan dönemdir. Çocukların hayatlarında önemli olacak adımların temeli bu dönemde atılır (Cüceloğlu, 1991, s. 191).

Resimli Çocuk Kitabı: Genellikle bir- yedi yaş arasındaki çocuklara yönelik olarak hazırlanan kitaplar, içerdiği görseller nedeniyle “resimli kitaplar” kategorisinde yer alır. Yazı, resim ve dilin bir araya geldiği bu eserler, çocuklara dili işitsel ve görsel yollarla kavratma işlevi görür (Gürel, 1995).

Halk Kütüphanesi: Kadın-erkek ayrımı gözetmeksizin her yaş ve her kesimden bireyin, bilgi ve kültürel kaynaklara ücretsiz olarak erişimini mümkün kılan; aynı zamanda bulundukları bölgenin sosyal, kültürel ve teknik kalkınmasına katkıda bulunan kurumlardır (Ersoy, 1966, s. 1. akt. Alaca, 2017).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde erken çocukluk dönemi, çocuk kitapları, kitapların biçimsel ve içerik özellikleri, çocuk edebiyatı ve çocuk kütüphaneleri ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Erken Çocukluk Dönemi

Çocuk kavramını net bir tanımını yaparak açıklamak mümkün değildir. Tarih boyunca çocuğa yüklenen misyonun değişmesi, gelişen insanlık tarihiyle birlikte çocuğa yüklenen anlamında değişmesi ile ilgilidir. “Çocuk Nedir?” sorusunun literatürdeki karşılığını inceleyecek olursak; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre, daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır. (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 1989). Çocukluk dönemleri ise, 0-2 yaş bebeklik, 2-6 yaş erken çocukluk, 6-11 yaş orta çocukluk ve 11-18 yaş ergenlik ve son çocukluk dönemlerinden oluşmaktadır (Erdoğan, 2019).

Erken çocukluk dönemi, çocuğun sekiz yaşına kadar olan dönemi olarak kabul edilmiştir. (Birleşmiş Milletler, 2006). Çocuğun bebeklik, oyun dönemi ve ilkökul yıllarının ilk yıllarını yaşadığı dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde çocuklar ebeveynleri ya da onların yerini alabilecek diğer kişilerin bakımına muhtaçtır. Erken çocukluk dönemi bireyin tüm hayatını etkileyecek olan alışkanları kazandığı çok yönlü ve etkili bir süreçtir (Cüceloğlu, 1991, s. 191). Güven duygusu, motor becerileri, anlama ve kendini ifade etme, karar verme, sosyalleşme, problem çözme, yaratıcılık vb. özellikler erken çocukluk döneminde kazanılır. Genetik, çevresel ve kültürel faktörler; gelişim hızı ve özelliklerinin her bireyde farklılık göstermesini etkilemektedir.

Çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinin büyük bölümü erken çocukluk döneminde gerçekleşmektedir. Bu dönemde, çocuğun sahip olduğu potansiyelin tam anlamıyla ortaya çıkabilmesi; uygun sosyal ve fiziksel çevrelerin sağlanması, kaliteli eğitim olanaklarının sunulması ve içeriği zenginleştirilmiş uyaranlarla desteklenen bir gelişim süreci ile mümkündür (Cırhinlioğlu, 2010, s. 1. akt. Yılmaz, 2021).

Çocukların geleceğine dair adımlar erken çocukluk döneminde atılmaktadır. Gelecek nesillere sağlıklı ve bilinçli bireyler yetiştirmek için ailelere, öğretmenlere ve çocukların çevresindeki bireylere büyük sorumluluklar düşmektedir. Çalışma kapsamında, erken çocukluk dönemindeki çocukların bilişsel, dil, fiziksel, sosyal, duygusal ve kişilik gelişimleri incelenecektir.

2.1.1 Bilişsel Gelişim

Yeni doğan bir bebek için en büyük zorluk, içinde bulunduğu dünyayı tanımak ve bu dünyayı kavramaktır. İnsanın çevresini algılamasını ve öğrenmesini mümkün kılan zihinsel süreçlerdeki ilerleme, bilişsel gelişim olarak tanımlanır (Deniz, 2012). Bilişsel gelişimi anlamak için 4 gelişim kuramından bahsedilebilir. Bunlar; Bilgiyi İşleme Kuramı, Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı, Bruner'in Bilişsel Gelişim Kuramı ve Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramlarıdır.

Bilişsel gelişim dendiğinde akla ilk gelen yaklaşımlardan biri, Piaget'in ortaya koyduğu bilişsel gelişim kuramıdır. Piaget'e göre yaşantılar; kavramların, düşünce biçimlerinin ve davranışların oluşumunda temel bir rol oynar. Birey, bebeklikten itibaren somut düşüncelerden soyut düşünce yapılarına, benmerkezci bir bakış açısından daha yansıtıcı ve içselleştirilmiş bir bilgi anlayışına doğru evrilir (Peker, 2003, akt. Kol, 2011).

Piaget'e göre bilişsel gelişim, kalıtım ve çevrenin bir sonucudur ve gelişimi ilkelerle açıklamıştır. Bilişsel gelişim süreci; zekâ, şema, olgunlaşma ve yaşantı, örgütlenme-uyum ve dengeleme kavramları ile ilgilidir (Deniz, 2012).

Piaget gelişimi dört temel evreye ayırmıştır. Tüm çocukların gelişim aşamalarını sırasıyla geçireceğine inanır. Gelişim dönemleri atlayarak diğerine geçilmez. Bununla birlikte, çocukların gelişim evrelerine başlama ve tamamlama yaşları bireysel farklılıklara göre değişiklik gösterebilir (Pehlivan, 2005, akt. Deniz, 2012). Piaget'in dört temel evresi şu şekildedir:

0-2 yaş duyuşsal-motor dönemi, birey, kendisini dış dünyadan ayırt etmeye çalışır. İlk zamanlarda refleksleri ile yaşamını sürdüren bireyin daha sonra bu hareketleri istemli

davranışlara dönüşür. Bu dönemin sonuna doğru bilişsel gelişimin bir diğer göstergesi olarak nesne devamlılığını kazanır; yani gözünün önünden kaybolan nesnelerin halen daha varlığını devam ettirdiklerini bilir (Ummanel, 2016).

2-7 yaş işlem öncesi dönem, işlemlerin yapılmadığı ancak işlemlerin yapılabilmesi için gerekli bilişsel yapıların kazanıldığı dönemdir. Çocukların dili çok hızlı gelişir. Bu dönemde karmaşık kavramları ve ilişkileri anlayamazlar. Bu dönemde çocuklar benmerkezcidir. Dünyayı başkaları gözünden göremezler. Objeleri sadece bir özellik açısından sınıflandırır. Mantık yürütemezler (Erden ve Akman, 2005).

7-11 yaş somut işlem dönemi, benmerkezcilik konuşma ve düşünce önemli ölçüde azalır, çocuk bilişsel güçlüklerin üstesinden gelir. İşlem öncesi dönemde çözilemeyen problemler, bu dönemde çözülür. Sıralama, sınıflama ve karşılaştırma işlemleri için şemalar geliştirilir. Problemlere değişik yollarla giderek çözüm bulmakta güçlük çekilir. Olayları değişik yönleriyle irdeleyerek, geleceğe yönelik hipotez kuramazlar (Erden ve Akman, 2005).

11 yaş ve üzeri soyut işlem dönem, soyut düşünme becerisi ile birlikte bireyden bilimsel yöntemlerle problem çözme becerisini göstermesi, değer ve inançlar sistemini yapılandırması ve fikir dünyası ile aktif olarak ilgilenerek düşüncelerini etkinliklerine yansıtması beklenmektedir (Keklik, 2010, akt. Ummanel, 2016). Ergenlik döneminin başlangıcıyla çocukların düşünme biçimleri yetişkinlere benzer. Tüme varım, tümden gelim ve akıl yürütme yolları birlikte kullanılır. Ergen ve yetişkin düşüncesi daha az saplantılı ve dolayısıyla daha esnektir (Deniz, 2012).

2.1.2 Dil Gelişimi

Dil, anlam üretimi ve kullanımı yönüyle insanlara özgü bir yetenektir. Hayvanlar, ses ve bedensel hareketlerle kendi aralarında iletişim kurabilirler. Ancak, bu hayvanlar insanlar tarafından kullanılan dili belli ölçüde anlamayı öğrenebilirler. İnsan ise dildeki sesleri belirli ve düzenli bir yapıya kavuşturarak, üretim gücünü ve yaratıcılığını bu sistemle ifade eder hale gelmiştir. Dil gelişimi, sadece insanlara özgü olan dil kullanımını oluşturan bir yapı olarak tanımlanır (Hall vd., 1986, akt. Coşgun, 2021).

Çocukta kavram gelişimi, somuttan soyuta doğrudur. 2-3 yaş grubunda dil gelişimi çok hızlıdır. Çocuklar 3-4 sözcükten oluşan cümleler kurabilir. 3-6 yaş arasında çocuklarda şekil ve renk kavramı gelişir. Soyut kavramlar bu dönemde gelişme gösterir. 6-8 yaş aralığında çocuk okuma yazma öğrenir ve söz dağarcığı yeni öğrendiği sözcüklerle zenginleşir. Yazılı iletişim becerisi gelişir (Şimşek, 2012).

2.1.3 Fiziksel ve Motor Gelişim

Bir bireyin yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan tüm işlevler ile davranışların temelini bedensel yapılar oluşturur. Fiziksel ve bedensel gelişim, doğum öncesinden başlayarak yaşam boyunca, yani ölüme kadar süregelen bir süreçtir. Bu dönemde, vücut ağırlığı artar, boy uzar, organlar ve kemikler gelişim gösterir, dişler çıkar ve değişir; ayrıca kaslar, beyin ve diğer duyuşal sistemler büyür ve işlevsel hale gelir (Deniz, 2012).

Çocuğun fiziksel gelişimini, doğum öncesi etmenler, annenin yaşı, annenin sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanması, kalıtım, ırk, beslenme, hastalıklar, iklim ve çevre, yorgunluk ve psikolojik faktörler etkilemektedir.

Erken çocukluk döneminde fiziksel gelişim hızı bebeklik dönemine göre yavaştır. Boy uzama hızı 2-6 yaş arasında düşüktür. Bedenin büyümesiyle kasların büyümesi orantılıdır. Bu dönemde çocuklarda büyük kaslar, küçük kaslara göre daha iyi çalışır. Çocuklar geniş ve büyük hareketler yapmada, küçük ve ince hareketler yapmadan daha beceriklidir (Deniz, 2012. s. 83).

Çocukların motor davranışlarının gelişimi, çok basit reflekslerle başlayan ve üst düzeyde koordine edilmiş motor becerilerle sonuçlanan bir süreci takip etmektedir. Erken çocukluk döneminde fiziksel gelişim gösteren çocuklarda, merdiven inip çıkabilme, durabilme, koşabilme, aniden yön değiştirebilme, engellerin üzerinden zıplayabilme, pedal kullanarak bisiklet sürebilme, tekme atabilme, tek başına salıncakta sallanabilme gibi motor becerileri gelişir. Çatal kaşık kullanabilme, kıyafetlerini ve ayakkabılarını tek başına çıkarabilme, makas kullanabilme, kitap sayfası çevirebilme, yapboz parçalarını doğru yere yerleştirebilme, ellerini ve kollarını koordineli olarak kullanabilme gibi ince motor becerileri gelişir (Polat, 2019). Tüm

çocukların motor gelişimi, baştan ayağa, merkezden dışarıya olacak şekilde bir sıra izlemektedir (Crook, 2004, akt. Deniz, 2012). Motor gelişimini, kalıtım, beslenme, hastalık, ırk, sosyo-ekonomik düzey, eğitim ve zekâ etkilemektedir.

2.1.4 Sosyal ve Duygusal Gelişim

Çocuğun insanlar arası ilişkileri öğrenme sürecine sosyal gelişim denmektedir. (Çöpür, 2019). Sosyal gelişim çocuğun bireylerle etkileşimini, iletişimini ve birlikte yapılan faaliyetlerini içermektedir. Çocuğun bilişsel, duygusal, kişilik ve fiziksel gelişimi yaşadığı çevresinde toplumsal kurallara bağlı olarak şekillenmektedir.

Çocuklar sosyalleşmenin ilk adımını yakın çevresinde anne- baba, arkadaşları, öğretmenleri ve akrabaları arasında atarlar. Bireyin sosyalleşmesinde önemli yere sahip bir diğer unsur ise okuldur. Dewey'e göre okulun bu süreçte iki işlevi vardır. Bunlar, kendi başına birtakım öğrenme tiplerini gerçekleştirme sorumluluğu ve diğer sosyal kurumların boşluğunu doldurma görevidir (Deniz, 2012).

Çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi diğer gelişim alanlarına paralel olarak ilerler ve çocuğu topluma hazırlar (Cüceloğlu, 1991). Duygu, kişinin içinde bulunduğu durumda meydana gelen histir ve insanlarla iletişim kurmaya yardımcı olur. Duygularımız; coşku, sevinç, kaygı, öfke, sevgi, suçluluk, saldırganlık ve üzüntüdür (Gander ve Gardiner, 2010, akt. Çöpür, 2019). Kişi iletişim sürecinde içinde bulunduğu ortama göre olumlu ve olumsuz duygularını yansıtmaktadır.

Duygusal gelişim çocukların duygularının farkında olması, anlaması ve duygularının kontrol altında tutabilmeyi öğrenmesidir. Çocuğa duygusal becerinin kazandırılacak en uygun dönem erken çocukluk dönemidir. Bu dönemde çocuğa uygun eğitimsel beceriler kazandırılmazsa çocuğun gelişim sürecinde akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde sorunlar ortaya çıkar (Antidote. 2003, akt. Saltalı, 2013 s. 110).

2.1.5 Kişilik Gelişim

Kişilik, bireyi başkalarından ayıran doğuştan gelen ve sonradan kazanılan özelliklerin bir araya gelmesiyle oluşur. Kişilik, bireyin zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel

özelliklerinin devamlılık göstermesidir (Çiftçioğlu vd., 2016). İnsanın duygu, tutum ve davranışlarının örgütlenmiş, kalıplaşmış ve alışkanlık haline gelmiş bütünüdür (Yörükoğlu, 1985 s. 71).

Kişiliğin tohumları yaşamın ilk yıllarında atılır, erken çocukluk döneminde ana hatlarıyla belirlenir son şeklini gençlik döneminde alır. Kişilik uzun yıllar boyunca olduğu için kolaylıkla değişmez (Öztürk, 2012. s. 30).

Kişilik gelişimini açıklamak için birçok kuram geliştirilmiştir. Kuramlar birbiriyle ilişkili ancak farklı bakış açılarıyla kişilik gelişim sürecini açıklamaya çalışmışlardır. En çok öne çıkan kuramlar, Freud'un "Psikoanalitik Yaklaşımı" ve Erikson'un "Psiko-sosyal Kuramı" dır.

Freud'un psikoanalitik yaklaşımına göre kişilik id, ego ve süper ego olmak üzere üç temel yapıdan oluşmaktadır. İd, kişiliğin doğuştan var olan, mantıksız, bilinçsiz ve bencil ögesidir. Bebeklerin ağlayarak kucağa alınmak istemesi, sabırsız olması id'e örnektir (Deniz, 2012). Ego, kişiliğin düzenleyici, denge ve uyum sağlayıcı parçasıdır (Çiftçioğlu vd., 2016). Süper ego ise, bireyin davranışının doğru olup olmadığına karar verip topluma uygun davranışlar sergilemesidir. Bu üç bölüm birbiriyle bütünleşerek, dinamik bir bütün olan kişiliği oluşturmaktadır (Özdemir vd., 2012).

Erikson ise kişilik gelişimini psiko-sosyal kuram ile açıklamıştır. Erken çocukluk dönemi 4 bölümden oluşmaktadır:

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik: 0-12 aylık dönemi kapsar. Bu dönemde bebeklerin kendisine ve çevresine karşı güven geliştirip geliştirilmeyeceği belirlenir. Annenin bebeğinin ihtiyaçlarına cevap vermesi bebekte güven duygusunu oluşturur. Bebekte anneye karşı güven duygusu gelişirse, çevrenin ve diğer kişilerinde güvenilir olduğuna inanır (Deniz, 2012).

2. Özerkliğe Karşı Utanma ve Şüphecilik: 2-3 yaş arasındaki çocuklar yürümeye ve konuşmaya başlamasıyla birlikte anneye olan bağımlılık azalır. Kas ve tuvalet kontrolünün ortaya çıkmasıyla çocuk bağımsız eylemlerden zevk almaya başlar. Anne

ve babanın aşırı kontrolcü olması çocuğun kendi kapasitesine yönelik kuşkulara düşmesine ve utanç duymasına yol açacaktır (Erden ve Akman, 2005).

3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk: 3-6 yaş arasındaki çocuklar çok merak ederler, enerjiktirler ve çevreyi keşfederler. Çocuk bu davranışlarında özendirilirse, sorgulama, deneme ve yanılma yaşamasına imkân verilirse girişkenlik duygusu gelişecektir (Çöpür, 2019).

4. Çalışma ve Başarılı Olmaya Karşı Aşağılık Duygusu: 7-11 yaş döneminde çocuk ilköğretime başlamıştır. Oyun artık onun ilgisini çekmez, yeni şeyler üretmek ve yaptığı işlerde başarılı olmak isteği artmıştır. Yaptığı işlerde başarılı olan çocukta kendine güven duygusu artar. Aksi halde yaptığı işler ve çalışmalar akranları ve yetişkinler tarafından onaylanmayan çocuklarda aşağılık duygusu kişilik yapılarına yerleşir (Erden ve Akman, 2005).

Çocuklar çok yönlü gelişim evrelerine sahip bireylerdir. Çocuklara daha faydalı olabilmek için onların bilişsel, kişilik, dil, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim adımlarına hakim olmak gerekmektedir. Erken çocukluk dönemine hitap eden kitaplar bu gelişim evrelerine dikkat edilerek hazırlanmalıdır (Körükçü, 2012).

2.2 Çocuk Kitapları

Çocuk kitapları, çocuk edebiyatı ve çocuğa göre ilkesi göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Kitaplarda hikaye basit ve ilgi çekici, karakter dürüst ve inandırıcı olmalı, çocuğa katkı sağlayacak şekilde bilgi verilmeli, kitap malzemesi kullanıma elverişli olmalı, resimleme hikayeye uygun olmalı ve kitap mutlu sonla bitmelidir (Kıldan ve Bilgici, 2011).

Bebeklerin ilk kitapları, kumaş ve sesli oyuncak biçimindedir. Lipert ve Beinc'e göre 2-6 yaş arası çocuklar basit resimli kitaplar ve tekerlemeler de yer alan ses ve ritim uyumunu beğenirler. 4 yaşa doğru öykü ve masala yönelirler. 5 yaşlarında peri masallarından hoşlanırlar ve kendilerini masal kahramanlarının yerine koyarlar. Bu süreç 8-9 yaşa kadar sürebilmektedir (URL-1, 2024).

Çocukların yaş düzeyi ve okuma ilgisi arasında kuvvetli bir bağ vardır. Çocuğa göre kitapların, çocuğun gelişim evrelerine ve çocuk edebiyatına uygun olması gerekmektedir. Bu ölçütlere uygun olamayan kitaplar, erken çocukluk dönemindeki çocukları kitap okumaktan soğutabilir. Erken çocukluk döneminde masal, hikaye, çizgi roman, biyografiler, fen kitapları, sesli-resimli kitaplar ve okuma yazmaya yardımcı kitaplar daha çok tercih edilmektedir.

Çocuk edebiyatının inceliklerinin bilinmesi çocukları doğru kaynaklara yönlendirmede rehberlik edecektir. Burada ebeveyn, öğretmen ve kütüphanecilere yaş grubuna uygun kitap seçiminde büyük sorumluluklar düşmektedir.

2.2.1 Resimli Çocuk Kitapları

Çocuklarda okuma yazma sevgisinin geliştirilmesi ve bireyin yaşamı boyunca okuma alışkanlığını sürdürebilmesi için, erken yaşlardan itibaren resimli kitaplarla tanıştırılması büyük önem taşımaktadır (Kümmerling Meibauer, 2015). Resimli çocuk kitapları, okuma alışkanlığı edinmemiş çocuklara öncelikle kitabı tanıtarak ve ardından okumayı sevdirmeyi hedefler. Bu kitapların en temel ve değerli yönlerinden biri, çocukları edebiyat dünyasıyla tanıştırmalarıdır. İçeriği, dili ve görselleriyle çocuklara hitap eden bu eserler, aynı zamanda kitap dostu bireylerin yetişmesine katkı sağlar. Bedensel ve zihinsel gelişim açısından da temel eğitim için başlangıç noktası sayılabilir. Çocuk, farkında olmasa da resim, renk ve düzen yoluyla estetik bakış açısı kazanmaya başlar (Şirin, 1989, akt. Saçkesen, 2008. s. 7).

Çocuk kitapları okul öncesi dönemden başlayarak çocuklara çizgi ve renklerle estetik anlayış kazandırmakta, aynı zamanda onları anadillerinin zarafetiyle buluşturarak dil bilincinin gelişmesine zemin hazırlamaktadır (Sever, 2019, akt. Yıldız, 2017).

Çocuk kitapları yaş gruplarına göre farklı içerik ve biçim özellikleri göstermektedir. Bunlar şu şekilde sınıflandırılabilir;

- 1-2-3 yaş: Bu yaş grubu için kitaplar genellikle oyuncak niteliğinde olup basit nesne, hayvan ya da insan figürü içeren, hikayesiz kitaplardır.

- 4-5 yaş: Hikayeler gerçek unsurlar barındırmaya başlar. Mekanlar somuttur. Yazı karakterleri büyüktür, resimler konuyu destekler. Bu yaş grubu resimli kitaplara ilgi gösterir.
- 6-7 yaş: Kitabın temel teması şekillenmeye başlar, metinler daha uzun olur. Bu yaşta çocuklar yalnızca kendi deneyimlerini değil, diğer çocukların dünyasını da keşfetmeye başlar. Bol resimli hikayeler dikkatlerini çeker. Bu dönemde kitaplar, çocuğun okuma ilgisini arttırır ve kavramsal gelişimine katkı sunar. Ayrıca bu dönem, çocuğun kimlik kazanımı ve sosyal uyum becerilerinin şekillendiği evredir (Oğuzkan, 2001, akt. Saçkesen, 2008 s. 8).

Erken çocukluk dönemine ait çocuk kitapları seçilirken, kitapların yaş grubuna uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra kitaplar, çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine kitap seçiminde önemli bir etkindir. Çünkü çocukların her biri aynı hızda gelişim göstermez; yaşları aynı olsa da davranışları, duyguları, hareketleri ve düşünce biçimleri birbirinden farklı olabilir (Khan, 2018).

0-6 yaş grubu çocuklar için hazırlanan kitaplar, onların gelişimini desteklemek, okuma alışkanlığı kazanmak ve dikkatlerini toplamak amacıyla büyük resimlerin eşlik ettiği yazılı içeriklerden oluşur. “Çocuk kitabı” olarak tanımlanan bu yayınlar; yoğun görseller sayesinde çocuğun dikkat süresini arttırır, dinleme becerilerini geliştirir ve hikayelerle empati kurmasına olanak tanır. Aynı zamanda hayal gücünü besler, yaratıcı düşünme kapasitesini arttırır ve dil gelişime katkı sağlar (Şimşek, 2012 s. 75-76). Kitaplar gerçek ile hayal arasında bağ kurma sürecini desteklemektedir. Çocuk günlük hayatta yaşadısındaki öğeleri tanırken, diğer yandan fantastik öğelerle karşılaşarak bilişsel esneklik kazanmaktadır. Resimli çocuk kitaplarının çocuğun gerçeklik algısı üzerine büyük etkisi vardır.

2.2.2 Resimli Çocuk Kitapları Türleri

Erken çocukluk dönemi, çocuğun keşfetme ve merak duygusunun en çok arttığı dönemdir. Bu dönemde kitaplarla iç içe olan çocuklara, kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı aşılanmış olur. Çocuklar resimli çocuk kitapları ile edebiyatla tanışır. Çocukların kitapların içerisindeki resimlerden yola çıkarak kendi başlarına okudukları

bu kitaplara, İngilizce “Picture book”, Almanca “Bilderbuch” ve Fransızca’da “Albüm” denmektedir (Tuncel, 1994, akt. Öztürk, 2022).

Resimli çocuk kitapları, çocukların güzel zaman geçirmesine yardımcı olur. Bu dönemde çocuğa sunulan resimli çocuk kitaplarında amaç, kitapların fiziksel, içerik ve resimleme özellikleriyle ilgilerini çekmektir. Erken çocukluk döneminde çocuklar ilk olarak resimli kitaplar, ilerleyen zamanlarda resim- metin destekli kitaplar ve son dönemde ise metin ağırlıklı kitaplarla baş başa kalırlar (Şirin, 2007).

Erken döneme hitap eden çocuk kitapları, ABC kitapları, bez kitaplar, etkinlik kitapları, tekrarlı kitaplar, kalın karton kitaplar, sesli kitaplar, sayı kitapları, okul öncesi faaliyet kitapları, kavram kitapları, ninni kitaplarıdır (Demirel, 2010; Şimşek, 2012). Bu kitapları, resimleme özelliklerine göre, öğretici nitelikli resimli çocuk kitapları ve yazınsal nitelikli resimli çocuk kitapları olarak ikiye ayrılır.

2.2.2.1 Öğretici nitelikli resimli çocuk kitapları

Küçük yaştaki çocuklara günlük hayatta karşılaşılabileceği kavramları öğretmek için hazırlanan kitaplardır. İçerisinde daha çok görsel ve az da olsa metin barındırırlar. 0-3 yaşa hitap eden; ABC kitapları, etkinlik kitapları ve kavram kitapları öğretici nitelikli resimli çocuk kitaplarıdır. Bu kitaplarla hayvanlar, bitkiler, renkler ve şekiller çocuklara öğretilmek amaçlanmıştır (Şahin, 2014).

0-1 yaş için hazırlanan bez kitaplar çocukların kullanımı için daha dayanıklı malzemelerden üretilmektedir. Bu kitaplarla dokunma, hissetme ve işitme gibi duyular geliştirilmektedir. Çocuklar kitaba dokunduğunda oradaki nesneyi hisseder, nesnenin üzerine bastırıldığında sesi duyar bu şekilde oradaki varlıkları tanımasına yardımcı olur. Görsel öğelerle zenginleştirilmiş kitapları çocuklar ebeveynleri olmadan da tek başlarına ilişkilendirebilir.

2.2.2.2 Yazınsal nitelikli resimli çocuk kitapları

Yazınsal nitelikli resimli öykü kitapları çocukların duygu ve düşünceleri dilsel ve görsel olarak geliştirerek çocuklara günlük hayatı ve karşılaşılabileceği insanları

tanıtmaktır (Sever, 2017, akt. Yılmaz, 2021). Kitaplarda görsel ve metin uyumludur. Çocuklar metin olmadan da görsele bakarak hikâyeyi anlamlandırabilmektedir.

2.2.3 Resimli Çocuk Kitapları Hedefleri

Çocuk kitaplarının esas hedef kitlesi olan çocuk, kendine ait bir dünya görüşüne ve özgün algılara sahiptir. Bu nedenle geliştirilmesi gereken birçok temel beceri ve yetkinlik söz konusudur. Çocukların bu yeteneklerini desteklemek amacıyla hazırlanan çocuk kitapları belirli hedefler taşımaktadır. Bu hedefler şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuk kitapları, çocuklara güven kazandırmalı, başarı hissi yaşatmalı ve onları bir grubun parçası olarak kabul edilip sevgi, estetik duygusu ve oyun gibi gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte olmalıdır.
- Kitaplar, farklı yaş gruplarının gelişim özelliklerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Dil gelişimini destekleyici bir yapıya sahip olmalıdır.
- Sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimi teşvik etmeli ve bu alanlara katkı sağlamalıdır.
- Çocuklara kitap sevgisi aşılamalı, edebi ve sanatsal değerlerle tanıştırmalıdır.
- Kişisel gelişim için uygun ve destekleyici bir çevre sunmalıdır.
- Günlük yaşam deneyimlerine dair bilgiler vererek, çocuğun hayal gücünü ve dinleme becerilerini geliştirmelidir.
- Kitapların sadece eğlence değil aynı zamanda bilgi kaynağı olduğu öğretilmelidir.
- “Nitelikli kitap” anlayışı çocuklara kazandırılmalıdır.
- Hikâye, roman, masal, fabl gibi farklı türlerdeki nitelikli kitaplar tanıtılmalıdır.

- Çeşitli konu ve kavramları ele alan içeriklerle çocuklara farklı bakış açıları sunulmalıdır (Bayram, 2009).

2.2.4 Resimli Çocuk Kitapları Özellikleri

Resimli çocuk kitapları erken çocukluk döneminde, çocukların kitaplara ilgisini artıran ve kitap okuma alışkanlığı kazandıran onların ilk oyuncaklarından. Bu dönemde çocuklar kitapların resimlerinden yola çıkarak hikâyeyi anlamaya çalışır. Bu kitaplardaki resimlerin, kolay yorumlanabilmesi, sanat değeri taşıması, çizimlerinin çocuğun dünyası, ruhsal yapısı ve zihinsel gelişimi göz önüne alınarak oluşturulması gerekmektedir (Gönen, 1989).

Bu yaşlarda çocuklar keşfetmeye açıktırlar. Resimli çocuk kitaplarının fiziksel yapısı, kullanılan resimler ve anlatılan olay ne kadar ilgi çekici olursa çocukların merakını doyurabilmektedir.

Çocuk kitaplarının sahip olması gereken belli başlı özellikler fiziksel (dış yapı) ve içerik (iç yapı) özellikleri olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

2.2.4.1 Fiziksel özellikler

Kitapların fiziksel özellikleri, çocukların ilk etapta dikkatini çeken ve çocuğun kitapla etkileşim kuracağı özelliklerdir. Nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken fiziksel (biçimsel) özellikler boyut, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimlerdir (Yılmaz, 2018).

2.2.4.1.1 Boyut

Kitaplar hacim, kalınlık bakımından çocuğun kolay taşıyabileceği ve kitaplığa kolay yerleştirebileceği boyutlarda olmalıdır. Kitapların iki kapağı açıldığında çocuğun kucak boyundan büyük olmamasına dikkat edilmelidir (Karatay, 2014). Çocuk kitapları genelde kare ve dikdörtgen biçiminde; 16*23 cm büyüklüğünde olması normal sayılmaktadır.

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar değişik boyutlardaki kitaplardan hoşlanmaktadır. Kitapların boyutları, 12*15 cm küçük boy, 16*22 cm orta boy ve 22 cm büyük boy ve 24 cm kucak boy olarak tanımlanmaktadır (Ural, 2013, akt. Yılmaz, 2021 s. 34).

2.2.4.1.2 Kâğıt

Erken çocukluk dönemindeki çocuklara sunulacak kitaplarda kâğıt seçiminde özenli davranılmalıdır. Sayfalarının çabuk yırtılması, kalitesiz kağıtlardan arka sayfadaki yazıların görülmesi, kâğıtta mürekkebin hemen dağılması ya da kâğıdın üzerine düşen ışığı fazlaca yansıtması okuma için çocuklara fiziksel engeller oluşturabilmektedir. Çocuk kitaplarında 1. Hamur kâğıt veya kuşe kâğıt tercih edilmelidir. 0-3 yaş dönemi çocuklar için, sağlığına zarar vermeyecek bez ya da plastikten yapılmış kitaplar tercih edilmelidir (Güleç ve Geçgel, 2006, akt. Yılmaz, 2018).

2.2.4.1.3 Kapak ve cilt

Çocuk kitapla ilk teması kitabın kapağını inceleyerek kurar. Ön kapak dikkat çekici olmalıdır. Kapağın rengi, kitapta yer alan resim ve yazılar kitabın konusunu yansıtmalıdır. Kapakta, yazar, çizer, yayınevi, editör, basım yılı, basım evi ve kitabın hitap ettiği yaş grubu bilgileri yer almalıdır. Kitaba ait tüm bilgiler iç kapakta bulunmalıdır. Yeterli genişliğe sahip olan kitaplarda, kitaba ait bilgiler sırtına yazılmalıdır (Güleç ve Geçgel, 2006, s. 166; akt. Yılmaz, 2021).

Erken çocukluk dönemindeki çocuklarda, kitaplara karşı ilgi uyandırma, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmada kapak tasarımı etkileyici bir başlangıçtır. Uzun süreli kullanım için ise kapak dayanıklı olmalı ve karton kapak tercih edilmelidir (Şimşek, 2012).

Erken çocukluk dönemindeki küçük çocuklar kitabı yeni yeni tanımaya başlarlar. Kitabı ağzına getirerek onun sertliğine ve tadına bakarak ne olduğunu çözmeye çalışırlar. Okul öncesi dönemindeki çocuklar ise kitabı çekiştirerek, buruşturmaya çalışarak onu oyuncak olarak görürler. Küçük çocuklara yönelik hazırlanan kitaplar

dayanıklı olmalıdır. Cilt bütünlüğünü sağlamak için iplik dikiş tercih edilmelidir. Bu sayede kitaplar uzun ömürlü olacaktır (Yılmaz, 2018).

2.2.4.1.4 Sayfa ve yazı tasarımı

Sayfa düzeni bir estetik denge içerisinde olmalıdır. Bu denge okuma ve izleme açısından çocuğa kolaylık sağlayacaktır. Sayfa düzeninde resimlerin yerleştirilme şekli, satır arasındaki boşluklarının, satır başlarının, sayfa alt ve üst boşluklarının ayarlaması vardır. Yazı ile resim bütünlük içerisinde olmalıdır. Basımda baskı, harf ve noktalama hataları olmamalıdır (Gönen, 1986, akt. Saçkesen, 2008).

Kitap sayfasında resim ve metin oranı hitap edilen yaş grubuna uygun olmalıdır. Bebeklik döneminde çocuk kitapların tamamen resimli ya da çok az yazılı olması gerekmektedir (Karaağaç ve Alikılıç, 2023). 3-6 yaş grubunda ise resimler sayfanın dörtte üçünü kaplamalıdır. 7 yaş sonrasında ise okuma çağındaki çocuklarda metin ve resim dengesi eşit olmalıdır (Tür ve Turla, 1999, s.39, akt. Yılmaz, 2021). Çocuklar bu dönemde okumaya ve yazmaya yeni başladıkları için fazla metin içeren kitaplar okumak istemezler. Çocuk kitabı yazarları bu dönemdeki çocukları sıkmadan onlara kitapların büyülü dünyasının yolunu açmalıdır.

2.2.4.1.5 Resimler

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar, henüz okuma yazma bilmedikleri için ileti resimler yoluyla verilmektedir. Çocuk ile resim aracılığıyla iletişim kurulur ve kavramları çocuğa resim aracılığıyla aktarabiliriz. Çocuk kitapta gördüğü resimlere ilgi duyar ve dünyaları bu resimle gelişir ve zenginleşir. Bu resimler çocuğun yaşı ve algılama düzeyiyle paralel olmalıdır. 0-3 yaş kitaplar, öğreticidir. Çocuğun çevresini tanımasına ve aile, arkadaş, beslenme, temizlik gibi çocuğun günlük yaşamında karşısına çıkacak kavramlar çocuğa resimle aktarılır. 3-6 yaş arası çocukların ilgi alanları genişler. Sayı saymak, harfleri tanımak isterler, eğitici ve yoruma açık kitaplara ilgi duyarlar. Hayal gücünü kullanıp, yorum yapma yeteneğine sahiptirler (Şirin, 2000).

Çocuk kitaplarında resim ve metin uyumu olması ve bazı özellikler taşıması gerekmektedir. Sever (2006, s. 47)'e göre, resimlerin niteliğini sınavabilmek için şu sorular geliştirilebilir;

1. Kullanılan çizgiler tanıdık ve alışılmış bir tarza mı sahip, yoksa özgün ve yenilikçi bir biçimde mi oluşturulmuş?
2. Görseller, yazılı metni anlam açısından destekliyor ve bütünlük sağlıyor mu?
3. Resimler, anlatılanları çocuğun zihninde canlandırmasına yardımcı oluyor mu?
4. Görseller, metne katkı sunarak görsel anlatım olanaklarını geliştiriyor ve yeni anlam boyutları katıyor mu?
5. Resimler, çocukta duyma, düşünme ve hayal kurma gibi süreçleri tetikleyici bir uyarıcı görevi görüyor mu?
6. Görseller, çocukta düşünmeye ya da gülmeye yol açabilecek yaratıcı öğelere sahip mi?
7. Görseller bir bütün olarak, çocukta görsel anlatım diliyle iletişim kurma arzusunu ve resim yapma isteğini tetikliyor mu?

2.2.4.1.6 İçerik özellikleri

İçerik (iç yapı) özellikleri, kitabın içeriğiyle ilgili özellikleri kapsamaktadır. Nitelikli bir çocuk kitabında bulunması gereken içerik özellikleri; konu, tema, ileti, karakter, dil ve anlatımdır (Yılmaz, 2018).

2.2.4.1.7 Konu

Konu, yazarın duygu ve düşüncelerini çocuklara aktarmak için kullandığı bir araçtır. Olay, yer, zaman ve karakter konunun temel bileşenidir. Konu seçimi “çocuğa göre” ilkesine uygun olmalıdır. Konu, erken dönem çocuk gelişimine göre, açık, anlaşılır ve

günlük hayatta karşılaşılabilecekleri; anne, kardeş, aile, doğa olayları ve hayvanlar vb. arasından seçilmelidir. Yanlış kitap seçimi çocukta okuma istediğini azaltır ve onları kitapların büyülü dünyasından uzaklaştırır.

Çocuk kitaplarında işlenen konularda şu özelliklere dikkat edilmelidir:

- Kitabın konusu çocukların sevdiği türden olmalıdır.
- Anlatım akıcı olmalıdır.
- Konu farklı ve çocukların mantığına uygun olmalıdır.
- Olay örgüsü mantıklı ve kurgu iyi planlanmış olmalıdır (Şimşek, 2012).

2.2.4.1.8 Tema

Yazarın ele aldığı konuyla ilgili, okurda bırakmak istediği etki, duygu ve düşüncelere tema (izlek) denir (Sever, 2013, akt. Köklücan, 2019). Tema çocuğun yaş grubuna uygun seçilmelidir ve cümleler açık olmalıdır. Kitabın çocuğun hayatında pozitif bir etki bırakması oldukça önemlidir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar; sevmek, sevilme, yardımseverlik, hoşgörü, paylaşma ve güven duygusu gibi kavramlar aşılmalıdır. Hırs, kin, şiddet ve kavga vb. çocuğa yönelik olmayan temalardan uzak durulmalıdır.

2.2.4.1.9 İleti

Yazarın ele aldığı konuyu, çocuklara ulaştırmak için tasarladığı duygu ve düşünce örüntüsü olarak da tanımlanır (Sever, 2007, akt. Mert, 2020). Kısaca okuyucuya verilmek istenilen mesaja ileti, ana fikir (düşünce) denmektedir. İleti, çocukların bilişsel ve duygusal becerilerine katkı sağlayarak onları güzele ve doğruya yönlendirmelidir. Okurun kitaplarda yer alan ipuçları ile iletiyi anlaması amaçlanır. Çocuklara sevgi, hoşgörü, dostluk, yardımlaşma, dayanışma gibi değerler kitaplarda ileti ile verilmektedir.

Kitaplarda ana düşünce; metnin başında, ortasında, sonunda hem başında hem sonunda ya metnin genelinde yayılmış şekilde verilebilmektedir (Karatay, 2011). Mecazlı anlatımın tercih edildiği masal, şiir ve öykü gibi metinlerde ileti örtük, eğitici metinlerde ise ileti doğrudan verilir.

2.2.4.1.10 Karakter

Erken dönem çocuk kitaplarında, yer alan karakterler yazarın hayal dünyası, duygu ve düşüncelerinin ürünü olarak doğmaktadır. Eserde olayı yönlendiren kişi “kahraman”, “baş kişi” ya da “temel kişi”, dolaylı yollardan ilgisi olanlar ise “yan kişi” olarak adlandırılmaktadır (Sever, 2006).

Çocuklar, karakterlerin kişilik özelliklerinden etkilenir ve onları örnek alırlar. Kitaplarda yer alan karakterler sayısı az olmalı ve bu karakterlerin fiziksel ve ruhsal özellikleri her yönüyle betimlenmelidir. Kitaplarda genellikle en az bir karakter kötü roldedir ve hikâyenin sonuna doğru bu karakter iyi role bürünür. Eser içerisinde gerçekçi konuların yanı sıra çocuğun günlük hayatta karşısına çıkabilecek sorunlar, tezatlıklar ve karakterin başına gelecek olumlu ve olumsuz durumlar çocuğun özdeşim kumasını kolaylaştıracaktır.

2.2.4.1.11 Dil ve anlatım

Çocuk kitaplarında konu seçimi kadar önemli olan bir diğer kavramda dil ve anlatımdır. Dil, çocuğun bilişsel gelişimine uygun ve çocukların anlayabileceği tarzda günlük hayattaki gibi doğal olmalıdır. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar çevrelerinden duydukları dili öğrenir, okul döneminde kitaplarla bunu geliştirirler. Bu dönemdeki çocuk kitaplarında sade dil kullanılmalıdır (Örs, 2022). Kitap ve konuşma dili birbirine paralel olmalıdır. Tek özneli ve yüklemden oluşan kısa cümleler ve somut sözcükler tercih edilmelidir. Edebi sanatlar, atasözleri ve deyimleri çocuk kitaplarının arasına serpiştirilerek dilin kullanım incelikleri erken çocukluk döneminde aşılmalıdır.

Çocuk kitapları hazırlanırken kitapların fiziksel ve içerik özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çocuklara kitap seçiminde aile ve öğretmenlere büyük sorumluluklar

düşmektedir. Nitelikli kitaplarla büyüyen çocuklar daha donanımlı olurlar, hayata bakış açıları genişler. Erken çocukluk döneminde resimli çocuk kitaplarıyla tanışan çocuklar aynı zaman da çocuk edebiyatının büyüğü dünyasıyla erken yaşta adım atmış olur.

2.3 Çocuk Edebiyatı

Bu bölümde çocuk edebiyatının tanım ve işlevleri üzerinde durulacaktır.

2.3.1 Çocuk Edebiyatı Tanımı ve İşlevleri

Çocuklara yönelik olarak yazılmış edebi eserler, 100-200 yıl içinde ortaya belirginleşmiş olsa da kökleri çok eskiye dayanmaktadır. Dünyanın dört bir yanındaki edebi ürünler, başlangıçta sözlü gelenek yoluyla nesilden nesile aktarılmıştır. O dönemlerde çocuk ve yetişkin edebiyatı arasında net bir yapılamaz. Son 50 yıl içerisinde çocuk edebiyatı ciddi ivme kazanmıştır (Russell, 2001).

Ülkemizde çocuk edebiyatı 1928 yılında yürürlüğe giren harf devrimiyle birlikte canlanmıştır. Çocuk ansiklopedisi, şiir, oyun, hikâye ve roman sayılarında ciddi artışlar görülmüştür. 1940'lı yıllarda ilk kez resimli kitaplar okul öncesi çocuklar için yayınlanmıştır. Ülkemizde 1979 yılı Dünya Çocuk Yılı olarak kutlandı. Çok sayıda yazar ve çizer edebiyat dünyasına adım atmıştır. Çocuk edebiyatı çeşitli devimlerden geçerek günümüzde canlılığını ve devamlılığını sürdürerek çocuklarımıza hizmet etmektedir (Ural, 1995).

Çocuklar dili kullanmaya başladıkları andan itibaren düşüncelerini ve duygularını ifade etme amacı duyarlar. Bu noktada, dilin doğru, etkili ve estetik bir biçimde kullanılması büyük önem taşır. Edebi eserler, dilin etkili kullanan yazılı metinler oldukları için çocukların dil gelişimine katkı sunar. Bu süreç çocuğun hayatı boyunca devam edecek olan bir öğrenme sürecidir. Dil gelişiminin yanı sıra, çocukları algı düzeyi ve gelişim evreleri de dikkate alınarak hazırlanan eserler, onların duygu dünyasına hitap etmeli ve onları anlayacak bir dille yazılmalıdır. Bu tür edebiyat ürünlerinin öncelikli hedef kitlesi, 2-15 yaş grubundaki çocuklardır (Şimşek, 2012).

Çocuk edebiyatına pedagojik bir perspektiften bakıldığında, çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini desteklemesi temel beklentiler arasında yer alır. Bu eserlerin çocukların ilgisini çeken, onların hayal dünyasına hitap eden, düşünme becerilerini geliştiren nitelikte olması gerekmektedir. Aynı zamanda, çocukların edebi alışkanlıklar kazanmasına ve estetik duygularının gelişmesine de katkı sağlaması beklenir (Şirin, 2007). Çocuğun hayal gücünü besleyen, kelime dağarcığını artıran ve sosyal becerilerini geliştiren çocuk edebiyatı ürünleri eğitici yönleriyle de öne çıkmaktadır. Çocuklara yönelik yazılmış, sanatsal niteliği olan metinler çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilmektedir (Temizyürek, 2003). Masallar, hikayeler, şiirler, anılar ve gezi yazıları çocuk edebiyatı örneklerindendir.

Çocuk edebiyatı, çocukların hem eğlenmesini hem de öğrenmesini sağlayan bir türdür. Aynı zaman da onların düşünsel, duygusal ve toplumsal gelişmelerine katkıda bulunur. Bu tür eserler çocukların ilgi alanlarına uygun olarak hazırlanmalı ve onların gelişim düzeyine hitap etmelidir. Çocuk edebiyatı çocukların eğitici ve öğretici yönden desteklenmesine olanak sunmaktadır (Yalçın ve Aktaş, 2014, akt. Kalemci, 2017).

Çocuk edebiyatının işlevlerini genel hatlarıyla ele alacak olursak;

- Çocuk edebiyatı, çocukta güzellik duygusunu geliştirir.
- Çocuğun eğlendirmesini sağlarken aynı zamanda öğrenmesine katkı sağlar.
- Duygu ve düşüncelerini sözel ve görsel anlatımlarla zenginleştirir.
- Çocuğun çevresiyle ve insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmasına yardımcı olur.
- Edebi metinler aracılığıyla çocuk, yaşadığı dünyayla benzerlik kurar; okudukları üzerinden karşılaştırmalar yapar ve yeni çıkarımlar geliştirir. (Şimşek, 2012).
- Sosyal ve duygusal gelişimini destekler.
- Dinleme becerilerini geliştirir.

- Olumlu kişilik özelliklerinin kazanılmasına yardımcı olur.
- Zihinsel gelişimini destekler.
- Günlük yaşamla ilgili olay ve durumlar hakkında bilgi edinmesini sağlar.
- Farklı türlerdeki çocuk kitaplarından örnekler sunarak çeşitlilik kazandırır.
- Değişik konu ve kavramları tanıtan kitaplarla çocukların bakış açısını genişletir.
- Kitap okuma alışkanlığı kazandırır.
- Çocuklara edebiyatın temel değerleri ve estetik anlayışını tanıtır (Kalemci, 2017).
- Çocuğun ruhsal gereksinimlerini karşılar.
- Hayal gücü geliştirir.
- Estetik değer kazandırır.
- Yaşadığı kültürü tanıtır.
- Çevreye karşı duyarlılık kazandırır (Karatay, 2007, akt. Yılmaz, 2021).

Çocuk edebiyatının bu işlevlerinin yanı sıra en önemli yanı eğitici olmasıdır. Çocuğun ana dili kullanma becerisi ve yaratıcı düşünme yeteneği de çocuk edebiyatının amaçları arasında yer almaktadır. Çocuk edebiyatı eserleri; sevgi, güven, başarı, liderlik, sahip olma, aidiyet vb. kavramlar çocuk edebiyatının eserlerde karşılaması gereken duygusal ihtiyaçlardır.

2.4 Çocuk Kütüphaneleri

Kütüphane kelimesi Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre Arapça kökenli “kütüp (kitaplar)” ve Farsça kökenli “hane(ev)” sözcüklerinin birleşiminden türemiş olup

“kitaplar evi” anlamını taşımaktadır. (Güncel Türkçe Sözlük, 2021). Toplumun tüm kesimlerine açık olan ve çeşitli bilgi kaynaklarını bünyesinde barındıran kütüphaneler, kültürel kurumlar olarak işlev görür. Hedef kitlelerinin özellikleri ve beklentilerindeki çeşitlilik, kütüphanelerin içerik ve hizmet modellerinin farklılaşmasına yol açmakta; böylece amaç ve misyonları özelleşmiş kütüphane türleri ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda çocuk kütüphaneleri, on dört yaşına kadar olan bireylerin bilgi ve kültürel gereksinimlerini karşılamak, boş zamanlarını verimli değerlendirmelerini sağlamak amacıyla il veya ilçe kütüphanelerine bağlı olarak genellikle müstakil binalarda hizmet veren kurumlar olarak tanımlanabilir (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Çocuk kütüphaneleri, gelişen teknoloji ve değişen dünya koşullarıyla birlikte, bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştıran ve toplumların ilerlemesine katkı sağlayan önemli yapılar haline gelmiştir. Geçmişte sadece bilgi sunan kurumlar olarak görülen kütüphaneler, günümüzde toplumun farklı kesimlerinin, özellikle çocukların ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yeniden şekillenmektedir. Çocukların gelişim düzeylerine uygun, ilgi çekici ve sürekli gelişen hizmetler sunan bu yapılar, gelecekte daha da önem kazanacaktır. Bu nedenle, çocuk kütüphanelerine dair tanımların analizi anlamlı bir yaklaşım olacaktır (Güneş, 2021).

“16 yaşına kadar olan çocukların fikir ve ruh gelişimini sağlamak, kendi istekleri ile bilgilerini geliştirmek, onları içinde bulundukları Milli varlığa türlü önlerden daha yararlı bir hale getirmek amacıyla Halk Kütüphanelerinde çocuk bölümleri kurulur. Gerekli hallerde, Halk Kütüphanesine bağlı olarak ayrı binalarda çocuk kütüphanesi açılır. Tek salondan ibaret olan Halk Kütüphanelerinde çocuk kitapları için bir köşe ayrılır.” ifadeleri yer almaktadır (Halk ve Çocuk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 1982).

İl ve ilçelerde faaliyet gösteren halk kütüphanelerine bağlı, 14 yaşına kadar olan çocuklara özel olarak ayrı bir binada hizmet sunan kütüphaneler, "çocuk kütüphaneleri" olarak tanımlanmaktadır (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Çocuk kütüphaneleri, çocukların zihinsel, dilsel, sosyal ve motor gelişimlerine katkı sağlayan, onların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak tasarlanan sosyokültürel ortamlardır. Erken çocukluk döneminde çocukların hızlı gelişim göstermesi, bu

süreçte onları destekleyecek kaliteli bilgi ve kaynaklarına erişimi daha da önemli kılmaktadır. Bu nedenle çocuk kütüphaneleri, onların bilişsel ve sosyal gelişimini destekleyen önemli kurumlar arasında yer almaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde çocuklara sağlanan hizmetlerin niteliği, onların ilerleyen yaşamlarında bilgiye erişim becerilerini de doğrudan etkiler (IFLA, 2018).

Tıp ve eğitim alanında yapılan çalışmalar, okul öncesi çocuklara kitap okumanın, onlarla sohbet etmenin ve birlikte şarkı söylemenin dil becerilerinin gelişimine doğrudan katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, çocuk kütüphanelerinin; dikkat çekici mekan tasarımları, yaş gruplarına özel nitelikli koleksiyonlar ve çeşitli materyaller sunması büyük önem taşır. Bu sayede çocuklar hem okuma alışkanlığı kazanır hem de kütüphaneleri etkin kullanmayı öğrenir. Ayrıca, halk ve çocuk kütüphanelerinin bulundukları bölgedeki tüm çocuklara ve ailelerine erişerek fırsat eşitliği sağlanması esastır. Böylece kütüphane hizmetleriyle erken yaşta tanışan çocuklar, gelecekte de bilgi kaynaklarını doğru kullanma bilinciyle kütüphane alışkanlığını sürdürecektir (IFLA, 2007).

Halk ve çocuk kütüphaneleri, çocukların okuma alışkanlıkları kazanmasını ve bu alışkanlıkların geliştirmesini desteklemektedir. Bu kütüphaneler, çocukların okuma becerilerini geliştirmelerine ve kütüphaneleri sevip benimsemelerine yardımcı olacak hizmetler sunar. Aynı zamanda çocukların bireysel gelişim özelliklerini dikkate alarak çeşitli atölyeler düzenleyerek onların kütüphane kullanım alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemeyi amaçlamaktadır. Ailelerin ve çocukların katılımıyla yapılan bu etkinliklerin, çocukların kitaplarla ve yazarlarla buluşmasını sağlayarak onların kültürel gelişimine katkı sunması hedeflenmektedir. Ayrıca, halk ve çocuk kütüphanelerinin herkese açık ve kapsayıcı hizmet anlayışıyla; yaş, dil, cinsiyet, coğrafi konum ya da özel gereksinimler fark etmeksizin her çocuğa ulaşması beklenir. Bu sayede çocuklar ve aileleri birlikte kütüphane kullanımı deneyimi kazanarak, çocukların bilgi kaynaklarını kullanma becerileri gelişir ve okul hayatına daha hazırlıklı hale gelirler (Yıldız vd., 2018, akt. Güneş, 2021).

Çocuk kütüphaneleri, çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak sunulan hizmetlerle onların bilgiye erişim becerilerini, okuryazarlık düzeylerini, hayal gücünü

ve eleştirel düşünme yetilerini destekler. Ayrıca bu alanlar, çocukların kütüphaneye yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlar. Erken yaşta kütüphane ile tanışan çocukların, topluma uyumları ve akademik başarıları açısından önemli kazanımlar elde edecekleri bir gerçektir.

2.4.1 Çocuk Kütüphaneleri; Tanım, Amaç ve Hizmetleri

Çocukların, ırk, dil, din, yaş, cinsiyet, toplumsal durum, ulusal ve kültürel geçmiş, kişisel bilgi ve becerilerine bakılmaksızın kütüphanelerin sunduğu bilgi ve materyallere ücretsiz bir şekilde ulaşılmaktadır (BMÇHS, 1989).

Çocuk kütüphaneleri, çocukların eğitim hakkı, bilgi edinme ve kişisel gelişimlerini karşılamak amacıyla gerekli kaynak ve hizmetleri sağlar. Çocuklar kütüphanelerde dinlenebilir ve boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirebilirler. Erken yaşta kütüphane kullanım deneyimine sahip olan çocuklar ilerleyen süreçlerde kütüphaneyi kullanmaya devam edeceklerdir (IFLA, 2018).

Çocuk Kütüphanelerinin amaçları;

- Çocuklar, ebeveynler, bakıcılar ve yetişkinler için gerekli yazılı ve görsel materyali sağlamak,
- Çocuklara erken yaşta teknoloji ile tanıştırmak,
- Bebeklerin ve çocukların konuşma ve gelişimlerini desteklemek,
- Çocukların, dil gelişimini desteklemek,
- Zengin basılı kaynak çeşidi ile kitap okuma alışkanlığını kazandırmak,
- Çocuklara aileleri ya da bakıcılarıyla sosyalleşebilecekleri alan sunmak,
- Kütüphane kullanma alışkanlığını yerleştirmek,

- Çocuklar ve aileleri için güvenli bir alan oluşturmaktır.

Ülkemizde son zamanlarda sayıları hızla artan çocuk kütüphaneleri çocukların bilgi edinme, araştırma, boş zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarını çeşitli şekillerde karşılamaktadır;

- Kütüphane materyalini 15 gün süre ile ödünç verir,
- Araştırmak istediği konuyu bulmasında yol gösterir, yardımcı olur,
- Materyal seçiminde yardımcı olur,
- Bilgi okuryazarlığı eğitimi ve kütüphane oryantasyonu verir,
- Hayal gücünü geliştirecek etkinlikler ve masal okuma saati hizmeti verir,
- Okumaya teşvik edici programlar hazırlar,
- Kütüphaneyi kullanan ailelere ve bakıcılara eğitimler verir,
- Kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar (Yılmaz ve Ekici, 2011).
- Kodlama kulüpleri ve etkinlikleri,
- Makerspace etkinlikleri,
- Müzik ve drama etkinlikleri vb. çocuk kütüphanelerinin çocuklara ve yetişkinlere sunduğu hizmetlerdir.

Çocuk Kütüphaneleri çocuklara hoş zamanlar geçirirken onları hayata hazırlayan kurumlardır. Yenilikçi kütüphanecilik hizmetleri doğrultusunda kütüphaneler artık kitap ödünç alınıp, ödev yapılan yer kapsamından çıkmıştır. Kütüphanelere kurulan çeşitli atölyeler, makerspace etkinlikleriyle vb. ile çocukların eğlenerek öğrendikleri mekanlar olma yolunda büyük adımlar atılmıştır.

2.4.2 Çocuk Kütüphanesi Yapısal Unsurları

Kütüphaneler bebekler, çocuklar ve yetişkinler için erişilebilir, cazip ve fiziksel olarak zorlamayacak mekanlar olmalıdır. Çocuk kütüphaneleri tek katlı tercih edilmelidir. Kütüphanede yer alacak merdivenler, açılması zor kapılar çocuklara tehlike oluşturabilmektedir. Çocuklara kaliteli hizmet sunabilmek için yaşlarına uygun mobilyalar tercih edilmelidir. Tuvaletler, bebek bezi değiştirme, bebek besleme alanları çocuklar ve aileler için en kullanışlı şekilde dizayn edilmelidir.

Çocukların kullandığı kütüphaneler güvenli olmalıdır. Mobilyaların kenarları sivri olmamalı, raflar duvara sabitlenmeli ve elektrik prizlerinin üstleri kapatılmalıdır. Kütüphanelerin aydınlatma ve güvenlik sistemleri de çocuklara göre olmalıdır (IFLA, 2013). Kütüphanelerde yeşil kütüphane mottosundan yola çıkılarak gün ışığı olabildiğince verimli kullanılmalı, dijital kaynaklar özendirilmeli, çevre ve kullanıcı dostu hizmetler verilmelidir.

Çocuk kütüphanecilerin; hevesli, dil ve iletişim becerilerinin yüksek, girişimci, iş birlikçi, mesleki gelişime açık, çocuk edebiyatı vb. konularda bilgi sahibi vb. özelliklere sahip olması beklenir. (Yılmaz ve Ekici, 2011). Çocuk kütüphanelerinde kütüphanecilik eğitimi almış ve çocuk psikolojisinden anlayan nitelikli personeller görev almalıdır.

Çocuk kütüphanesinde çocukların yaş gruplarına uygun ve güncel, basılı materyal, oyuncak, medya ve çevrimiçi ulaşılabilecek her türlü materyal yer almalıdır. Çocuk kütüphaneleri hedef kitlesi ise erken çocukluk dönemindeki çocuklar, özel gereksinimli çocuklar, ebeveynler ve aile fertleri, yasal vasiler, bakıcılar, öğreticiler, sağlık uzmanları, çocuklarla ve kitaplarla uğraşan diğer yetişkinlerdir.

Çocukların, ebeveyn ve bakıcıları ile kurulan etkileşimler onların, bireysel, sosyal, kültürel, duygusal ve dilsel gelişimlerine katkısı vardır. Ebeveynin ya da bakıcının çocukla birlikte kitap okuması ya da kitapları paylaşması, iletişim becerilerini geliştirir ve konuşmaya teşvik eder. Aile içerisinde gerçekleştirilen kitap okuma etkinlikleri, çocuğun akademik başarısını, okuryazarlık düzeyini ve kimlik gelişimine önemli katkıları vardır (Rankin, 2016).

2.4.3 Türkiye’de Çocuk Kütüphaneleri

Türkiye’de çocuk kütüphanesi kurulması Cumhuriyetin ilk yıllarına dayanmaktadır. İlk Çocuk kütüphanesi 1925 yılında Türk ocakları tarafından Akhisar’da kurulmuştur (Keseroğlu, 1987, akt. Odabaş ve Akkaya, 2019). İstanbul’da Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından 1937’de ilk çocuk kütüphanesi açılmıştır (Demircan, 2006). 1952 yılında Çocuk Kütüphaneleri Yönetmeliği hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı 1955 yılında Ankara Bahçelievler’de Türkiye’nin en büyük çocuk kütüphanesi kurulmuştur (Demircan, 2006).

1966 yılında Türkiye’de 179 olan çocuk kütüphanesi, 1974’te 286’ya ulaşmıştır (Alpay, 1984, akt. Demircan, 2006). 1986’da ise bu sayı 106’ya düşmüştür (Kaya, 2003, akt. Demircan, 2006). 1995-2000 yılları arasında sayılarında yaşanan azalmalar çocuk kütüphanelerinin Türkiye’de önemsenmediğini göstermektedir. 2000’li yıllarda ise çocuk kütüphanelerinin, halk kütüphanelerine devredilmesiyle birlikte sayılarında ciddi düşüşler görülmüştür.

Çocuk kütüphaneleri Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı halk kütüphanelerinin içerisinde, çocuklar için dizayn edilmiş alanlar ve onların yaş gruplarına ait bilgi kaynakların yer aldığı bölümlerde çocuklara hizmet vermektedir. Son yıllarda Bakanlık bünyesinde müstakil bebek ve çocuk kütüphaneleri açılmaktadır.

2018 yılında Karabük Zübeyde Hanım İl Halk kütüphanesi bünyesinde Türkiye’nin ilk bebek kütüphanesi açılmıştır. Bebeklere erken dönemde kütüphane kullanma bilinci ve kitap okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılmaktadır (URL-2, 2018).

2019 yılında ise Tokat’ta Türkiye’nin ilk müstakil bebek ve çocuk kütüphanesi açılmıştır. 0-3 yaşa hitap eden kütüphanede, dokunmatik kitaplar, oyuncaklar, bebelere masal anlatımları, bilişsel, fiziksel ve kavramsal gelişimlerine katkı sağlayacak etkinlikler vb. ile okuma kültürünü küçük yaşlarda çocuklara kazandırılmaya çalışılmaktadır (URL-3, 2019).

Ülkemizde çocuk kütüphanelerine verilen değer gün geçtikçe artmaktadır. Ankara’da Ali Dayı Çocuk Kütüphanesi, Akyurt Bebek ve Çocuk Kütüphanesi, Altındağ Bebek

ve Çocuk Kütüphanesi, Mamak Yeşilbayır Bebek ve Çocuk Kütüphanesi, Sincan Bebek ve Çocuk Kütüphanesi, Balıkesir Dursunbey Bebek ve Çocuk Kütüphanesi, Bitlis Bebek ve Çocuk Kütüphanesi ve Erzincan Fatma Sertbaş Bebek ve Çocuk Kütüphanesi çocuklara Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde hizmet vermektedir.

Günümüzde İl ve ilçelerde yerel yönetimler çatısı altında kurulmuş çocuk kütüphaneleri de bulunmaktadır. Bu kütüphanelerde işlemler, belediye kanunları ve büyükşehir belediye kanunlarına göre yürütülmektedir. Ayrıca birçok kurumun kendi bünyesinde çocuk kütüphaneleri de bulunmaktadır (Odabaş ve Akkaya, 2019).

Şekil 2.1 Tokat bebek ve çocuk kütüphanesi

Şekil 2.2 Karabük il halk kütüphanesi bebek bölümü

Şekil 2.3 Altındağ bebek ve çocuk kütüphanesi

Şekil 2.4 Tekirdağ Şarköy bebek kütüphanesi

Şekil 2.5 Ali Dayı çocuk kütüphanesi¹

¹ Görseller KYGM web sayfasından alınmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada, erken dönem çocukluk kitaplarının fiziksel ve içerik özelliklerinin incelenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemleri arasından doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem hem basılı hem de dijital ortamdaki materyallerin sistemli bir şekilde analiz edilmesini sağlar. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bu yaklaşım, anlam çıkarma sürecine katkı sunar. Araştırılan konuyla ilgili derinlemesine bir kavrayış geliştirmek ve deneysel bilgi üretmek adına verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin ve Strauss, 2008, akt. Kırıl, 2020).

Kütüphanede en çok okunan kitaplar arasında erken çocukluk dönemine hitap eden 25 çocuk kitabı, Ek C’de yer alan Erken çocukluk dönemi değerlendirme formu kapsamında tek tek incelenmiştir. Elde edilen veriler çalışmaya yön vermiştir. Erken çocukluk dönemi kitaplarının kapak, cilt, sayfa sayısı, konu vb. fiziksel ve konu, tema gibi içerik özelliklerinin ödünç alınma sayısı üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur.

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Kastamonu İli Devrekani İlçesinde faaliyet gösteren Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinden 0-7 yaş okuyucuya hitap eden bütün kitaplar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlemek için 2024 yılı içerisinde erken çocukluk dönemine ait ödünç verilen 55 kitap belirlenerek araştırmanın kapsamı sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada kütüphaneden en çok ödünç alınan 25 kitap araştırmanın örneklemi olarak kabul edilmiştir.

Örneklem grubunun belirlenmesinde;

- Kitabın son bir yıl içerisinde ödünç alınan ilk 100 kitap arasında olması,

- 0-7 yaş grubuna hitap etmesi,
- 10'un üzerinde ödünç alınmış olması dikkate alınmıştır.

3.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında, kitapların fiziksel ve içerik özelliklerine ilişkin verilere ulaşmak için “En çok okunan erken dönem çocukluk kitapları değerlendirme formu” oluşturulmuştur (EK C). Bu form bibliyografik bilgiler, fiziksel özellikler ve içerik özellikleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Erken çocukluk dönemine hitap eden kitapların yapısı, içeriği, kullanım sıklığı vb. bilgileri analiz etmek için bu yöntemle başvurulmuş. Çocukların tercih ettikleri kitapların fiziksel ve içerik özelliklerinden yola çıkılarak kitapların daha fazla tercih edilmesine neden olan faktörler saptanmaya çalışılmıştır.

Değerlendirme formundan elde edilen bilgiler SPSS 22.0 (Statistical Package of Social Science) programı kullanılarak veriler yorumlanmıştır. Bulgular kısmında değerlendirme formu kapsamında elde edilen bilgilerden yola çıkılarak ulaşılan verilere yer verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın örneklemini oluşturan 1 Ocak 2024-31 Aralık 2024 tarihleri arasında Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinden en çok ödünç alınan 25 erken çocukluk dönemi kitaplarının bibliyografik bilgileri, fiziksel ve içerik özellikleri incelenecektir.

4.1 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitapları Bibliyografik Künyeleri

Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi'nden 2024 yılı içerisinde en çok ödünç alınan erken çocukluk dönemine ait kitapların bibliyografik künyeleri Tablo 4.1 de yer almaktadır.

Şekil 4.1 Erken dönem çocuk kitapları (1-14)

Şekil 4.2 Erken dönem çocuk kitapları (15-25)

Tablo 4.1 İncelenen kitapların bibliyografik künyeleri

No	Kitabın Adı	Yazar	Yayınevi	Yayın Yeri	Yayın yılı	Baskı
1	Balina	Ülkü Unsu	0-6Yaş Yayınları	İstanbul	2021	–
2	Penguen	Ülkü Unsu	0-6 Yaş Yayınları	İstanbul	2021	–
3	Afacan Cıvciv Yumurtadan Çıkıyor	Meltem Erinçmen Kanoğlu	Çikolata Yayınevi	İstanbul	t. y	–
4	Canım Annem	Eric Carle	Mavi Bulut	Ankara	2018	1.Baskı
5	Bazen Olur Böyle Biraz Korktum Sanki	Mehmet Teber	Sincap Kitap	İstanbul	2022	5.Baskı
6	Papağan	Ülkü Unsu	Parıltı Yayıncılık	İstanbul	2021	–
7	Kelebek	Ülkü Unsu	0-6 Yaş Yayınları	İstanbul	2021	–

Tablo 4.1'in devamı

No	Kitabın Adı	Yazar	Yayınevi	Yayın Yeri	Yayın yılı	Baskı
8	Hep Fazlasıdır Annem	Özge Bahar Sunar	Redhouse Kidz.	İstanbul	2019	2. Baskı
9	Uzun Kulak Doktorda	Alev Kaya Şahinöz	Nobel Çocuk	Ankara	2021	1.Baskı
10	Bay Hapşırık	Roger Hangreaves	Doğan Egmont	İstanbul	2020	20. Baskı
11	Kanatlarım Benim	Var Ayşegül Dede	Timaş Çocuk	İstanbul	2021	2. Baskı
12	Ela'nın Maskesi	İlaria Capua	Pötikare Yayıncılık	Ankara	2021	–
13	Nunu	Özlem Fedai Korçak	Elma Yayınevi	Ankara	2023	8.Baskı
14	Canım Babam	Eric Carle	Mavi Bulut	Ankara	2018	1.Baskı
15	Fındıklarımı Sincap Arayan	Jörg Hilbert	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	İstanbul	2019	1.Baskı
16	Yoksul Oduncu	Fatma Zehra Bayrak	Çilek Yayınları	İstanbul	2009	–
17	Afacan Cıvıvler Komşularıyla Tanışıyor!	Meltem E. Kanoğlu	Çikolata Yayınevi	İstanbul	2022	–
18	Ambulans	–	Yumurcak Yayınları	İstanbul	t. y	–
19	Dünyamızı Isıtan Sarı Güneş	Giovanna Mantegazza	Pötükare Yayınları	Ankara	2018	–
20	Ayı	–	Yumurcak Yayınları	İstanbul	t. y	–
21	Bay Uzun	Roger Hangreaves	Doğan Çocuk	İstanbul	2022	6.Baskı
22	Atakan Okula Başlıyor	Seda Darcan Çiftçi	Kaknüs Çocuk	İstanbul	2014	–
23	Küçük Deniz Kızı	–	Beyaz Balina Yayınları	İstanbul	2016	–
24	Çok Yaramaz Kedi	Abber Al-Taher	Nar Çocuk	Ankara	2016	2. Baskı
25	Çorbamda Zürafa Var	Ross Burach	Beyaz Balina	İstanbul	2016	1.Baskı

En çok ödünç alınan kitapların yazarları Ülkü Unsu, Eric C arle ve Meltem E. Kanoğlu'dur. Bu kitapların en belirgin özellikleri şekilli ve sert karton kapaklı olmalarıdır. Bu tarz kitaplar çocukların ilgisini çekmektedir. Beyaz Balina, Pötikare ve 0-6 yaş vb. yayınevleri en çok tercih edilen yayınevleridir.

Kitapların baskı yerleri Ankara ve İstanbul'dur. 2014 yılı ve sonrasında basılan kısmen yeni kitaplar kullanıcılar tarafından tercih edilmektedir. 25 kitap arasında en eski baskılı kitap 2009 yılında basılan Yoksul Oduncu kitabıdır. Bazı kitaplarda baskı tarihi bilgileri yer almaz, bunlar tabloda (t.y) olarak gösterilmiştir. Güncel kitapların daha çok ilk baskıları kütüphanede yer almaktadır. En çok okunan kitaplar arasında sadece Bay Hapşırık isimli kitap 20. baskısıdır. Listede yer alan kitapların yaklaşık olarak %50'sinde baskı bilgileri yer almamaktadır.

4.2 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Fiziksel Özellikleri

Devrekani İlçe Halk Kütüphanesinden en çok ödünç alınan kitapların boyut, sayfa sayısı, kağıt türü, kapak yapısı, ciltleme ve yazı tipi boyutu gibi fiziksel özellikleri Tablo 4.2 de yer almaktadır.

Tablo 4.2 Erken dönem çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri

No	Kitabın Adı	Kitap Boyutu	Sayfa Sayısı	Kağıt Türü	Kapak Yapısı	Ciltleme	Yazı Tipi Boyutu
1	Balina	28*21 cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip punto
2	Penguen	28*21cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkal Ciltleme	Tek Tip Punto
3	Afacan Cıvcıv Yumurtadan Çıkıyor	22*22 cm	16 s.	2. Hamur	2. Hamur	Telle Ciltleme	Tek Tip İri Punto
4	Canım Annem	17,5*14,5 cm	26 s.	Kuşe Kağıt	Karton Kapak	İple Ciltleme	Farklı Punto
5	Bazen Olur Böyle Biraz Korktum Sanki	20*20,5 cm	24 s.	1.Hamur Kağıt	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Farklı Punto
6	Papağan	20,5*27 cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto
7	Kelebek	21*28 cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto

Tablo 4. 2'nin devamı

No	Kitabın Adı	Kitap Boyutu	Sayfa Sayısı	Kağıt Türü	Kapak Yapısı	Ciltleme	Yazı Tipi Boyutu
8	Hep Fazlasıdır Annem	22*22 cm	28 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	İple Ciltleme	Tek Tip Punto
9	Uzun Kulak Doktorda	24*24 cm	32 s.	Kuşe Kağıt	Karton Kapak	Telle Ciltleme	Tek Tip Punto
10	Bay Hapşırık	20,3*20,3 cm	36 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	Telle Ciltleme	Tek Tip Punto
11	Kanatlarım Var Benim	26*26 cm	36 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto
12	Ela'nın Maskesi	21* 26,5 cm	16 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto
13	Nunu	26,5*26,5 cm	40 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	İple Ciltleme	Farklı Punto
14	Canım Babam	17,5*14,5 cm	26 s.	Kuşe Kağıt	Karton Kapak	İple Ciltleme	Farklı Punto
15	Fındıklarını Arayan Sincap	22*32 cm	40 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	İple Ciltleme	Tek Tip Punto
16	Yoksul Oduncu	21*22 cm	32 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	Telle Ciltleme	Tek tip Punto
17	Afacan Cıvıçlar Komşularıyla Tanışıyor!	22*22 cm	16 s.	2.Hamur Kağıt	2. Hamur Kağıt	Telle Ciltleme	Tek tip İri punto
18	Ambulans	16,5*19 cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto
19	Dünyamızı Isıtan Sarı Güneş	18,5*21 cm	22 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip İri Punto
20	Ayı	16,5*19 cm	8 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Farklı Punto
21	Bay Uzun	20,3*20,3 cm	36 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	Telle Ciltleme	Tek Tip Punto
22	Atakan Okula Başlıyor	20*20 cm	16 s.	Kitap Kağıdı	Karton Kapak	İple Ciltleme	Tek Tip Punto
23	Küçük Deniz Kızı	19,5*26 cm	10 s.	Sert Karton	Karton Kapak	Tutkalla Ciltleme	Tek Tip Punto
24	Çok Yaramaz Kedi	24*29 cm	40 s.	Kuşe Kağıt	Karton Kapak	İple Ciltleme	Tek Tip Punto
25	Çorbamda Zürafa Var	25*25 cm	32 s.	1.Hamur Kağıt	Karton Kapak	İple Ciltleme	Farklı Punto

Erken çocukluk dönemi ait kitaplar arasında Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi'nden en çok tercih edilen kitapları boyutları bakımından ele aldığımızda yarıdan fazlası büyük boyutlu kitaplardır. Kitaplardan 9 adedi büyük boyutlu kitaptır. Küçük boyutlu kitaplar çocuklar tarafından hiç tercih edilmemiştir. Bu dönemdeki çocuklar ebat olarak büyük, kucak boyutunda kitaplar tercih etmektedir. Kitapların kapaklarının

şekilli olması ve dış kapakta yer alan resimlerin ilgi çekici olması da kitapların ödünç alınma sayısını artırmaktadır.

Çocuklar daha çok az sayfalı kitapları tercih etmektedir. Tablo 4.2'ye göre, en fazla 40 sayfalı kitapların ödünç alındığı görülmektedir. Kitapların az metin ve ilgi çekici resimler içermesi de kitabın ödünç alınma sayısını artırmaktadır. Kitaplarda kuşe kağıt, kitap kağıdı ve hamur kağıtların kullanıldığı görülmektedir. Bazı kitaplarda kapak sayfasıyla aynı özellikte sert karton kullanılmıştır. Bu kitaplar, küçük çocukların kullanımı açısından daha sağlamdır. Kuşe kağıt ve hamur kağıt kullanılan kitap sayfalarında yer yer deforme ve yırtılmalar görülmektedir.

Kitapların genelinde karton kapak tercih edilmiştir. Bazı kitaplar daha sert karton kapaklıdır. Kitapların sayfaları telle, ipe ya da tutkalla ciltlenmiştir. Tutkalla ciltlenen kitaplar daha az zarar görmüştür. Buna karşılık telle ve ipe bir araya getirilmiş kitaplar çocukların kullanımı sonucunda yırtılmıştır veya kitap bütünlüğü zarar görmüştür.

Çocuk kitaplarında genel olarak çocukların kitapları rahatlıkla okuması için aynı boyut ve tip puntolar tercih edilmiştir. İki kitapta iri punto kullanılmıştır. Okul çağındaki çocuklar bu kitapları rahatlıkla okuyabilirler. Tabloda yer alan altı kitapta ise farklı boyut, renk ve yazı tipi kullanılmıştır. Bu durumun çocukların dikkatinin dağılmasına yol açabilmektedir.

4.3 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının İçerik Özellikleri

Kütüphanede en çok okunan erken dönem çocuk kitaplarının konu, tema, dil ve anlatım ve hitap edilen yaş grubu bilgilerine içerik özellikleri Tablo 4.3'te yer almaktadır.

Tablo 4.3 Erken dönem çocukluk kitaplarının içerik özellikleri

No	Kitabın Adı	Konu	Tema	Karakter	Dil ve Anlatım	Hitap Edilen Yaş
1	Balina	Tonton ve arkadaşları saklambaç oynuyorlarmış. Tonton yüze kadar sayarken köpekbalığı onun yanına kadar gelmiş. Tonton çok korkmuş. Arkadaşları yüzgeçlerini sallayarak dikkat dağıtmış ve oradan uzaklaşmışlar.	Gerçek arkadaşlar sizi asla yalnız bırakmaz.	Tonton, Reks, Cango ve köpek balığı.	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
2	Penguen	Penguen Pigi'nin okul gezisinde başına gelenler anlatılmıştır.	Mutluyken küçük sıkıntılarımızı unuturuz	Penguen Pigi ve Öğretmeni	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
3	Afacan Cıvciv Yumurtadan Çıkıyor	Yumurtadan çıkan üç cıvcivin maceraları	Aile yaşamı ve çiftlik hayatı	Üç cıvciv, anne tavuk ve baba horoz	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
4	Canım Annem	Annelerin yavruları için yaptığı fedakarlıklar ele alınmıştır.	Anne sevgisi	Anne ve çocukları	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
5	Bazen Olur Böyle Biraz Korktum Sanki	Herkesin korkularının olduğu mavi balon sembolüyle anlatmıştır.	Korkular nasıl yönetilir.	Anne, baba ve yavru tavşan	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
6	Papağan	Mine'nin papağanı kafese kapatması ve sonrasında başına gelen olaylar anlatılır.	Canlılar kendi doğasında daha mutludur.	Mine ve papağan	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
7	Kelebek	Yağmurda ıslanan kelebeklerin sığınacak yer araması ve başlarına gelen olaylar anlatılır.	Arkadaşlıklar zor zamanda belli olur.	Üç Kelebek, sarı lale, Beyaz zambak	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
8	Hep Fazlasıdır Annem	Anne ve kızı okul sergisi için denizyıldızı yapar okulda kırılır. Annenin ileri görüşlülüğüyle yenisi hemen yapılır.	Annelerin fedakarlıkları	Anne ve yavrusu	Sade ve anlaşılır dil	7+ yaş
9	Uzun Kulak Doktorda	Uzun kulak kar oynama çıkar ama bere takmadığı için hastalanır. Anansi onu doktora götürür	Sağlık, yardımlaşma, korkularla başa çıkma	Uzun kulak, anne tavşan, doktor baykuş	Sade ve anlaşılır dil	7+
10	Bay Hapşırık	Bay Hapşırık soğuk olduğu için sürekli hastadır. Bir gün uzak diyarlara gitmeye karar verir. Sihirbazla karşılaşır şehrine bir sihir yapar ve güneş doğar.	Mevsimler sağlık ve	Bay Hapşırık, Bilge sihirbaz	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
11	Kanatlarım Var Benim	Karşılaşan kurt ve kuşun dünyaya bakış açılarının farklı olması anlatılır.	Keşfetmek özgürlük ve	Kuş ve kurt	Sade ve anlaşılır dil	7+
12	Ela'nın Maskesi	Ela virüsün ne olduğunu merak eder ve keşfetmeye ve araştırmaya başlar.	Fedakarlık sağlık ve	Ela ve annesi	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş

Tablo 4.3'ün devamı

No	Kitabın Adı	Konu	Tema	Karakter	Dil ve Anlatım	Hitap Edilen Yaş
13	Nunu	Nunu çok yoğun ve sorumlulukları olan birisidir. Ailesine yardımcı olur.	Kimlik arayışı	Nunu, anne ve babası	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
14	Canım Babam	Babaların çocukları için yaptığı fedakarlıklar anlatılır.	Baba sevgisi	Baba ve çocukları	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
15	Fındıklarımı Arayan Sincap	Sincap Puki Fındıklarını kaybeder ve ormandaki dostlarıyla ararlar fakat bulamazlar. Dostları kendi kışlıklarından getirip paylaşır.	Yardımlaşma ve dayanışma	Puki, Şuşu, Taktak, Kurpi, Cickik ailesi ve Kösti	Sade ve anlaşılır dil	7+ yaş
16	Yoksul Oduncu	Yoksul Oduncu ve üç kızının ormanda başına gelen olaylar anlatılır. Hayvanlara yiyecek veren Küçük kız ödüllendirilir ve prensle evlenir.	Hayvan sevgisi	Üç kız, Yoksul Oduncu, prens ve uşakları	Sade ve anlaşılır dil	7+ yaş
17	Afacan Cıvcıvler Komşularıyla Tanışıyor!	Çiftlikte yaşayan cıvcıvler Komşularıyla tanışır ve onların yavrularına verilen adları öğrenirler.	Komşuluk kavramı ve Hayvan yavrularına verilen isimler	Horoz baba, tavuk anne ve yavrular	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
18	Ambulans	Ambulans hakkında çocuklara bilgi veriliyor.	Ambulansla ilgili temel bilgiler verilir.	—	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
19	Dünyamızı Isıtan Sarı Güneş	Güneşin dünyanın her tarafında insanlara ısı ve ışık verdiği anlatılmıştır.	Güneşin insan hayatına yararları	—	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
20	Ayı	Ayı hakkında bilgiler verilerek çocuklara sevdirmek amaçlanır.	Hayvan sevgisi	Ayı	Sade ve anlaşılır dil	0-3 yaş
21	Bay Uzun	Bay Uzun bacaklarından şikayetçidir ve üzülür. Karşılaştığı arkadaşları olaylara iyi tarafından bakmayı öğretir.	Olumsuzlukların hayatımıza olan katkıları	Bay uzun, gıdık, pisboğaz, kocaburun	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
22	Atakan Okula Başlıyor	Atakan okula başlayacağı için heyecanlıdır. Okuldaki diğer çocukların çantaları görünce beğenmez ve saklanır. Kerem ile iyi arkadaş olurlar.	Okul sevgisi	Atakan ve arkadaşları Kerem	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş
23	Küçük Deniz Kızı	Küçük deniz kızı prensle aşık olur. Cadıdan ayakları için sesini almasını ister. Prens yanında mutludur ama başkasıyla evlenmeye karar verir. Kendini denizin derinliklerine bırakır.	Aşk, sevgi, fedakarlık	Küçük deniz kızı, ablaları ve prens	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş

Tablo 4.3'ün devamı

No	Kitabın Adı	Konu	Tema	Karakter	Dil ve Anlatım	Hitap Edilen Yaş
24	Çok Yaramaz Kedi	Yaramaz kedi ve yaşlı adamlar arkadaş olurlar. Önceleri birbirlerini sevmezler ayrılmak isterler ama zaman geçtikçe iki iyi dost olurlar.	Hayvan dostlarımız	Yaşlı adam ve yaramaz kedi	Sade ve anlaşılır dil	7+ yaş
25	Çorbamda Zürafa Var	Küçük Çocuk lokantaya gider ve çorba ister. Fakat çorba yerine bir sürü hayvan dostları ikram edilir.	Eğlendirirken hayal dünyasını geliştirmek	Küçük beyefendi ve garson	Sade ve anlaşılır dil	4-6 yaş

En çok ödünç alınan kitapların konuları Tablo 4.3'te yer almaktadır. Her kitabın konusu farklıdır, çocuklara verilmek istenen öğüt ve anlatılan hikayelerde farklılık göstermektedir. Kitaplarda genel olarak hayvan sevgisi, paylaşma, anne- baba sevgisi, komşuluk, aile yaşamı ve arkadaşlık gibi temalar işlenmiştir. Çocukların günlük hayatta karşılaşılabilecekleri olaylarla nasıl davranması gerektiği hakkında kitaplar onlara yol gösterir. Eğlendirirken öğretmek amaçlanmıştır.

Kitaplarda çocukların kafasını karıştırmamak için karakter sayısı olabildiğince az tutulmuştur. Hikayeler baş kahraman ve iki ya da üç yan kahraman arasından geçmektedir. Kahramanlar gerçekçidir günlük hayatta karşımıza çıkabilecek kişilerdir. Çocukların kolay telaffuz edebileceği isimler tercih edilmiştir.

Kitaplar küçük yaş grubuna hitap ettiği için kullanılan dil sade ve anlaşılırdır. Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir. Sözcükler temel anlamında kullanılmıştır. Yabancı kelimelere çok fazla yer verilmemiştir.

Erken çocukluk dönemine hitap eden bazı kitaplarda hitap edilen yaş grubu bilgilendirilmesi yapılmıştır. Kitapların altı adedi 7+ yaş grubuna hitap ederken yedi adet kitap ise 0-3 yaş grubuna hitap etmektedir.

4.4 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Bibliyografik Bilgileri ve Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmada 2024 yılı içerisinde kütüphaneden en çok ödünç alınan kitaplar örneklem kabul edilmiştir. Kitapların yıllara göre dağılımı Tablo 4.4’de yer almaktadır.

Tablo 4.4 Kitapların yayın yıllarına göre dağılımı

Yayın Yılı	Sayı	%
Tarih yok.	2	8,0
2009	1	4,0
2014	1	4,0
2016	3	12,0
2018	3	12,0
2019	2	8,0
2020	2	8,0
2021	7	28,0
2022	3	2,0
2023	1	4,0
Toplam	25	100

Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi (Devrekani İHK) koleksiyonunda yer alan ve en çok okunan kitaplar arasında %28’i (7) adedi 2021 yılına aittir. Kitapların %8’i (2) adedinde yayın yılı bilgisi yer almamaktadır. 2023 yılı kitapları %4 (1) adettir. 2023 yılına ait kitapların listede az olmasının nedeni, yeni kitapların satın alma ve teknik işlemlerinin uzun sürmesi nedeniyle kütüphanede kullanıcıya geç sunulmaktadır. 2023 ve 2024 yılına ait kitaplar koleksiyona eklenmeye devam edilmektedir.

Baskı bilgisi kitabın geçmişi ve tercih edilmesi bilgilerini bize sunar. Baskı bilgisine ait bulgular Tablo 4.5’de yer almaktadır.

Tablo 4.5 Kitapların baskı bilgileri

Baskı Bilgisi	Sayı	%
Baskı Bilgisi Yok	13	52
1.Baskı	5	20
2.Baskı	3	12
3.Baskı	4	16
Toplam	25	100

Devrekani İHK erken dönem çocukluk kitaplarından en çok ödünç alınan 25 kitabın %52'sinde (13) baskı bilgisi yer almamaktadır. %48'inin(12) baskı bilgileri kitapta yer alır. Kitaplardan yarıdan fazlasının baskı bilgisi yer almaması, kitaplarda yer alması gereken bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Kitaplardan %20'sinin 1. Baskı kitaplar olduğunu görülmektedir.

Erken çocukluk dönemindeki çocukların Devrekani İHK tercih ettikleri kitapların sayfa sayılarına ilişkin veriler Tablo 4.6 da yer almaktadır.

Tablo 4.6 Kitapların sayfa sayılarına ilişkin veriler

Sayfa Sayısı	Sayı	%
8-15	7	28
16-32	12	48
33+	6	24
Toplam	25	100

Kitapların %28'inin (7) sayfa sayıları 8-15, %48'inin (12) ise 16-32 sayfa aralığındadır. 33 sayfa ve üzerinde ise %24'lük (6) kısım vardır. Erken çocukluk döneminde çocukların ilgi süreleri az ve odaklanmaları zordur. Çocuklar daha çok az sayfalı kitaplar tercih etmektedir. Verilerden yola çıkacak olursak kitapların %76'sı 19 adet kitap az sayfalı olduğu için tercih etmiştir.

Kitapların hitap ettikleri yaş grubu bilgileri Tablo 4.7 de yer almaktadır.

Tablo 4.7 Yaş grubu

Yaş Grubu	Sayı	%
0-3 Yaş	7	28
4-6 Yaş	11	44
7+ Yaş	7	28
Toplam	25	100

Verilerden yola çıkarak kitapların %44'ü (11) 4-6 yaş grubuna hitap etmektedir. 0-3 yaş ve 7+ yaş grubuna hitap eden kitaplar ise %28 ile eşit orandadır. Kütüphaneden 2024 yılı içerisinde en çok tercih edilen çocuk kitapları daha çok 4-6 yaşa uygundur.

Kitapların boyutları ve şekilleri çocukların ödünç alma sıklığını etkilemektedir. Kitaplar, 12*15 cm küçük boy, 16*22 cm orta boy ve 22+ cm ölçüsünde olan kitaplar büyük boyutlu kitaplar olarak tanımlanır (Ural,2013, akt. Yılmaz, 2021, s.34). Tablo 4.8 de elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.8 Kitapların boyut ve biçimleri

Boyut	Kare		Dikdörtgen		Şekilli		Total	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Küçük	0	0	2	100	0	0	2	8
Orta	5	55,6	0	0	4	44,4	9	36
Büyük	3	21,4	6	42,9	5	35,7	14	56
Toplam	8	32	8	32	9	36	25	100

Tablo 4.8'e göre incelenen 25 kitabın 14 tanesi büyük boyutlu kitaplardır. Küçük çocuklar daha çok büyük boyutlu (kucak boy) kitapları tercih etmektedir. İncelenen kitapların sadece 2 tanesi küçük boyutludur. Kitaplardan 9 adedi %36'sı şekilli kitaptır. Çocuklar daha çok şekilli kitapları ödünç almıştır. Dikdörtgen ve kare kitaplar 8'er adettir ve %32'lik kısmını oluşturmaktadır. Küçük boyutlu kare ve şekilli kitaplar hiç tercih edilmemiştir.

Tablo 4.9 Kitapların cilt ve kapak türü

	İp		Tel		Tutkal		Total	
Boyut	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnce Karton	0	0	1	50	1	50	2	8
Kalın Karton	8	34,8	5	21,7	10	43,5	23	92
Toplam	8	32	6	24	11	44	25	100

Devrekani İHK'nden tercih edilen kitapların %92'si (23) neredeyse tamamı karton kapaklı kitaplardır. Karton kapaklı kitaplar yüksek maliyetli olmasına rağmen küçük çocukların kullanımı için daha sağlıklıdır. Kullanışlı olduğu için karton kapaklı kitaplar tercih edilmiştir. 25 kitap arasından sadece 2 adet kitap ince karton kapaklıdır. Cilt özellikleri açısından ele alacak olursak %44'ü (11) kitapların yarıya yakını tutkalla ciltlenmiştir. Tutkalla ciltlenen kitaplar telle ve iple ciltlenen kitaplara göre daha dayanıklıdır. İple ciltleme yöntemiyle %32' (8) ve telle ciltleme %24 (6) kitap bir araya getirilmiştir. İple ve telle ciltlenen kitaplarda ödünç alınmalar sonucunda yer yer deformeler görülmüştür.

En çok okunan kitapların Fiziksel durumuna ilişki Tablo 4.10 da yer almaktadır.

Tablo 4.10 Kitapların fiziksel durumu

Fiziksel Durum	Sayı	%
Yeni	15	60
Yıpranmış/ Parçalanmış	10	40
Toplam	25	100

Kitapların fiziksel durumlarını ele aldığımızda, kitapların %60'ı (15) yenidir. Kitapların %40'lık (10) kısmı yıpranmıştır. Yıpranan kitaplar daha çok kullanılmıştır. Ödünç alınma sayısı ve kitabın fiziksel özellikleri vb. kitabın yıpranmasını kolaylaştırmaktadır. Kütüphaneye yeni kitaplar alınmakta ve yıpranan kitapların düşümü yapılarak koleksiyon güncel tutulmaya çalışılmaktadır.

Kütüphaneden en çok ödünç alınan 25 materyalin ödünç alınma sıklığına ilişkin verilere Tablo 4.11 de yer verilmiştir.

Tablo 4.11 Kitapların ödünç alınma sıklığı

Ödünç Alınma Sıklığı	Sayı	%
14+	6	24
12-13	9	36
10-11	10	40
Toplam	25	100

Devrekani İHK'den çocukların en çok tercih ettiği ve erken dönem çocukluğa hitap eden, en az 10 ödünç alınma şartına bağlı olarak kitapların ödünç alınma yüzdeleri tabloda mevcuttur. Kitapların %24'ü (6 kitap) 14 ve üzerinden ödünç alınmıştır. %36'sı (9) kitap 12 ile 13 kez kütüphaneden ödünç alınmıştır. %40'ile en çok ödünç alınan kitapların ödünç sıklığı 10-11 dir. %76'lık (19) kısım kütüphaneden daha çok tercih edilmiştir.

4.5 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Devrekani İHK'den erken çocukluk kitaplarının fiziksel özellikleri olan boyut, kapak, cilt, yazı özellikleri, sayfa düzeni ve resimlere ilişkin verilere bu bölümde yer verilecektir.

Çocuk kitaplarının boyutları ilgi çekici olmalıdır. Kitaplar kolay taşınabilmeli ve iki kapağı açıldığında çocuğun kucak boyutunu geçmemesine dikkat edilmelidir (Karatay, 2014). Araştırma sonucunda çocuk kitaplarında olması gereken boyut özellikleri Tablo 4.12'de yer almaktadır.

Tablo 4.12 Kitapların boyut özellikleri

Boyut Özellikleri	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kitabın boyutu hitap ettiği yaş grubuna uygundur	19	76	6	24	25	100
Kitap kolayca kitaplığa yerleştirilebilir.	23	92	2	8	25	100

Kitapların %24'ü çocukların yaş grubuna uygun bulunmamıştır. Boyut olarak küçük kitaplar çocukların ilgisini daha az çekmektedir. Çocuklar kucak boyutundaki kitapları

taşımayı ve okumayı tercih ettikleri görülmektedir. Kitaplardan 2 tanesi %8'i büyük boyutludur ve kitaplığa sığmaz. %92'lik kısım kitapları yerleştirilecek boyuttadır.

Resimli çocuk kitaplarını seçerken, çocuklar ilk kitabın kapağından etkilenirler. Kapak, renk ve şekiller çocuğun dikkatini çekmelidir. Bir diğer önemli nokta ciltlemedir. Kitabın cildi uzun süre kullanıma uygun olmalı, herhangi bir destek olmadan düz bir zeminde okunabilmelidir. Tablo 4.13 de kapak ve ciltleme özelliklerine değinilecektir.

Tablo 4.13 Kapak ve cilt özellikleri

Kapak ve cilt	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kitap kapağı çocuğun ilgisini çeker.	25	100	0	0	25	100
Kitabın kapak resmi konuyla ilgilidir.	23	92	2	8	25	100
Kitabın cilt bütünlüğü sağlamdır.	15	60	10	40	25	100

Devrekani İHK'den ödünç alınan resimli çocuk kitaplarının %100'ünün kapağı çocukların ilgisini çekmektedir. Kitapların %92'lik kısmının kapak resmi konuyla ilgilidir. Sadece iki kitabın kapağının anlatılan konuyla çok bir bağlantısı olmadığı tespit edilmiştir. Kitapların %40'ında cilt bütünlüğü sağlanamamıştır. Ödünç verilmelerden dolayı kitaplar yıpranmıştır. Kitapların %60'ının (15) cilt bütünlüğü sağlamdır.

Çocuk kitaplarının yazı özellikleri Tablo 4.14 de incelemiştir.

Tablo 4.14 Yazı özellikleri

Yazı Özellikleri	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yazı puntosu hitap edilen yaş grubuna uygundur.	25	100	0	0	25	100
Metnin tamamında aynı yazı tipi ve boyutu kullanılmıştır.	19	76	6	24	25	100
Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir.	19	76	6	24	25	100

Tabloya göre kitapların hepsinde kullanılan yazı puntosu hitap edilen yaş grubuna uygundur. Kitapların %76'sında (19) aynı yazı tipi kullanılmıştır. %24'lük kısımda farklı yazı tipleri ve boyutu kullanıldığı tespit edilmiştir. Küçük yaştaki çocuklar metin

içerisinde farklı yazı tipleriyle karşılaştıklarında okumalarında aksaklıklar görülmektedir. Kitapların %100'ünde yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir.

Çocukların kitap okumasını etkileyen bir diğer unsur ise sayfa düzenidir. Tablo 4.15 de sayfa düzenine ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 4.15 Sayfa düzeni özellikleri

Sayfa Düzeni	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Metin ve sayfa kenar boşlukları dengelidir.	25	100	0	0	25	100
Kitapta resim ve metin dengesi sağlanmıştır.	21	84	4	16	25	100

Kitaplar erken çocukluk dönemine hitap ettiği için kitapların tamamında metin ve sayfa kenar boşluklarına dikkat edilmiştir. Metin genel olarak sayfanın ortasına yerleştirilmiştir. Sayfa kenarlarında boşluk bırakılmaya özen gösterilmiştir. Kitapların %84'ünde resim ve metin dengesi sağlanmıştır. Kitapların 4 adedinde resim metin dengesi sağlanamamıştır. Küçük yaş grupları, fazla metin içeren kitapları sıkıldıkları ve ilgilerini sürekli aynı yere veremedikleri için bu tarz kitapları okumak istemezler.

Resimler, çocuk kitaplarında hikayede anlatılanı görselleştirerek çocuklara sunar. Resimleme çocuğun yaş düzeyi, bilişsel ve duyuşsal gelişimlerine ve çocukların algılama düzeylerine uygun olarak yapılmalıdır (Karahan,2014). Çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken resimleme özelliklerine Tablo 4.16 da değinilmiştir.

Tablo 4.16 Resimleme özellikleri

Resimleme	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Resimler ilgi çekicidir.	18	72	7	28	25	100
Resimler gerçekçidir.	24	96	1	4	25	100
Resimler çocuğun yaşı ve algılama düzeyine paraleldir.	25	100	0	0	25	100
Resimler çocuğun hikaye anlatmasına yardımcı olur.	22	88	3	12	25	100

Devrekani İHK'nden ödünç alınan kitapları resimleme özellikleri açısından ele aldığımızda, kitaplar %72 (18) oranında ilgi çekicidir. Çocukların kitap seçimindeki

en önemli unsur resimlerdir. İlk olarak canlı ve ustalıkla çizilmiş resimler çocuğun ilgisini çeker. Kitapların %96'sında gerçekçi resimler kullanılmış ve tamamından kullanılan resimler çocuğun yaşı ve algı düzeyine paraleldir. Resimler aynı zamanda okuma yazma bilmeyen çocuğa görsellerden yola çıkarak hikayeyi anlatmasına da yardımcı olur. Kitapların %88'lik kısmı bize resimlemenin amacına uygun yapıldığını göstermektedir. %12'lik kısım hikayenin ne anlatmaya çalıştığını tam olarak çocuklara aktaramamaktadır.

4.6 En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitaplarının İçerik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Devrekani İHK'nden ödünç alınan erken çocukluk dönemi kitaplarının konu, tema, kahramanlar, dil ve anlatım vb. içerik özellikleri çalışmanın bu bölümünde ele alınacaktır.

Kitaplarda işlenen konular 0-7 yaş düzeyine uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır. Günlük hayatta karşılaşılabilecek anne, kardeş, aile, doğa ve hayvanlar sevgisi vb. konular içermelidir. Kitapların konusuna dair veriler Tablo 4.17 de yer almaktadır.

Tablo 4.17 Konuya ilişkin özellikler

Konu	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kitabın konusu öğreticidir.	17	68	8	32	25	100
Konu günlük hayatta karşımıza çıkabilir.	16	64	9	36	25	100
Olay örgüsü merak uyandırır.	20	80	5	20	25	100
Kitap çocuğa pozitif duygu verecek şekilde sonuçlanır.	15	60	10	40	25	100
Konu çocuğu hayatın gerçeklerinden uzaklaştırmaz.	18	72	7	28	25	100
Kitap şiddet vb. öğeler içermez.	23	92	2	8	25	100
Kitap çocuğa soru sorarak düşünmeye sevk eder.	11	44	14	56	25	100

Devrekani İHK'de en çok okunan kitapların %68'inin konusu öğreticidir. Kitapların %36'sının (9) konusu günlük hayatta karşılaşmayacağımız tarzdadır. Küçük deniz kızı vb. kitaplar çocukların hayal dünyasını geliştirmek için yazılmıştır. Kitapların %80'inin olay örgüsü merak uyandırır. Çocuklar kitapların mutlu sona ermesini isterler, değerlendirilen kitapların, %60'ı yarıdan fazlası mutlu sonla bitmiştir.

Çocuklar çevrelerini küçük yaşta tanımaya kitapla başlarlar. Kitapların %72'si (18) çocuğu günlük hayatın gerçeklerinden uzaklaştırmaz. Kitaplar çocuklara iyiye ve güzel olana yönlendirir, kitapların %92'si şiddet vb. öğeler içermez. Kitapların %44'ü soru sorarak çocukları düşünmeye sevk eder. Verilerden yola çıkarak bu oranın düşük olduğunu söyleyebiliriz. Kitapların daha çok soru sorarak çocukları etkilemesi ve onları kitapların büyüdü dünyasına çekmesi beklenmektedir.

Kitaplar tema özellikleri açısından ele alınmış ve Tablo 4.18 de verilere yer verilmiştir.

Tablo 4.18 Tema özellikleri

Tema	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tema çocuğun yaş grubuna uygundur.	24	96	1	4	25	100
Kitap evrensel etik değerlere yer verir.	14	56	11	44	25	100

Tema, kitabın yazılma amacını ortaya koyar. Devrekani İHK'si koleksiyonunda incelenen kitapların neredeyse tamamının %96'sının teması vardır. Kitaplar bir konuyu anlatmak, çocuklara ders vermek amacıyla yazılmıştır. Sadece %4'lük (1) kısımda temaya yer verilmemiştir. Kitapların %56'sında (14) evrensel etik değerlere yer verilmiştir.

Çocuk kitaplarında kullanılan dil çocukların anlayabileceği tarzda doğal olmalıdır. Anlatımda cümlelerin uzunluğu, sözcük türleri, mecaz ve gerçek anlamda kullanılmaları çocuğun metni anlama düzeyini etkiler (Karatay, 2014). Dil ve anlatım özelliklerine ilişkin verilere Tablo 4.19'da yer verilmiştir.

Tablo 4.19 Dil ve anlatım özellikleri

Dil ve Anlatım	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Dil, sade ve akıcı kullanılmıştır.	18	72	7	28	25	100
Yazım ve noktalama hatası yoktur.	24	96	1	4	25	100
Cümle yapıları kurallıdır.	25	100	0	0	25	100
Telaflu zor sözcüklere yer verilmemiştir.	22	88	3	12	25	100

Devrekani İHK'den ödünç alınan kitapların %72'sinin dili, sade ve akıcıdır. Erken çocukluk dönemindeki çocukların kitapta anlatılanları anlayabilmesi için dilin sade ve kelimelerin akla gelen ilk anlamda kullanılması önemlidir. Kitapların neredeyse tamamında yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir. Sadece bir kitapta yazım hatası mevcuttur. Çocuk kitaplarında kullanılan cümleler kurallıdır. Çocuklar devrik cümleleri anlamakta zorluk çekebilirler bu yüzden kurallı cümleler içeren kitaplar tercih edilmelidir. Kitapların %88'inde söylenişi zor sözcükler kullanılmamıştır. Sadece 3 kitapta telaffuzu zor ve yinelenen sözcüklere yer verilmiştir.

Çalışma kapsamında değerlendirilen çocuk kitaplarında yer alan kahramanlar incelenmiş ve Tablo 4.20 de yer verilmiştir.

Tablo 4.20 Kahraman özellikleri

Kahraman	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kahramanlar çocuğa rol model olurlar.	22	82	3	12	25	100
Çocuk kendisini kahramanların yerine koyabilir.	20	80	5	20	25	100

En çok okunan 25 çocuk kitabı ele alındığında kitapların büyük çoğunluğunda kahramanlar çocuğa rol model olmaktadır. %12'si (3) kitapta kahramanların çocuklara rol model olmadıkları görülmüştür. Kitaplarının %80'inde çocuk kendisini kahramanın yerine koyabilmektedir. Çocuk kitaptaki kahramanları severse onların başından geçen olayları kendiyle özleştirir, kendi hayatında karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilir.

Çocuklar sevdiği konu ve kahramanların içeren kitapları okumaktan zevk alırlar. Bu tarz kitaplar onlarda okuma isteği uyandırır. Tablo 4.21 de kitap-çocuk uyumu verilerine yer verilmiştir.

Tablo 4.21 Kitap- çocuk uyumu

	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kitap çocukta okuma isteği uyandırır.	18	72	7	28	25	100
Kitap çocuğu gelişim düzeyine, ilgi ve gereksinimine göredir.	24	96	1	4	25	100

Kitapların %72'si çocukta okuma isteği uyandırmaktadır. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar iri puntolu, az metin içeren, görsel öğeleri ilgi çekici, karton kapaklı, büyük boyutlu veya şekilli kitapları okumaktan zevk alırlar. Kitapların %96'sı çocukların gelişim düzeyine ve ilgilerine uygundur. Bu tarz kitaplar çocuklara okumayı sevdirebilir ve alışkanlık kazandırır. Verilere göre sadece bir kitap çocukların gelişim düzeyine ve yaş grubuna uygun değildir. Kitapta metin fazlaca yer tutar ve resimleme çocukların ilgisini çekecek tarzda yapılmamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen verilerden yola çıkılarak ulaşılan sonuçlara yer verilecektir. Elde edilen sonuçlara dayanılarak önerilerde bulunulacaktır.

5.1 Sonuç

Çalışma kapsamında ele aldığımız Devrekani ilçe halk kütüphanesinden 2024 yılı içerisinde en çok ödünç alınan erken çocukluk dönemine ait çocuk kitaplarının fiziksel, içerik özellikleri ve ödünç alınma durumları ile elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Devrekani İHK'nden ödünç alınan kitapların çoğunda baskı tarihi bilgisi yer almaktadır. Ödünç alınan kitaplar arasında 2023 yılı ve sonrasına ait kitap sayısının az olduğu görülmüştür. Kütüphane dermesine yeni baskı tarihli kitapların kazandırılmaya çalışılmaktadır ancak satın alma ve teknik hizmetler süreçlerinden dolayı rafa çıkması zaman almaktadır.
- Kütüphaneden ödünç alınan kitapların yarıdan fazlasında baskı bilgisi yer almamaktadır. En çok tercih edilen kitapların yeni baskı kitaplar olduğu görülmüştür. Kitaplarda baskı bilgisi yer almaması eksikliklerdir.
- Erken çocukluk dönemindeki çocuklar en çok 16-32 sayfalı kitapları tercih etmişlerdir. 33+ sayfalı kitaplar daha az ödünç alınmıştır. Bu verilerden yola çıkacak olursak küçük çocuklar daha çok az sayfalı ve bol resimli kitapları okumayı tercih etmektedir. İncelenen kitaplar sayfa sayısı olarak çocuklara uygundur.
- 2024 yılı içerisinde kütüphaneden en çok ödünç alınan kitaplar 4-6 yaş grubuna hitap eden kitaplardır. 0-3 yaş ve 7+ yaş grubuna hitap eden kitaplar 7 kez ödünç alınmıştır. Kitaplarda hitap edilen yaş grubu bilgileri yer almamaktadır. Hitap edilen yaş grubu bilgisi, ebeveynler ve öğretmenlere kitap seçiminde kolaylık sağlamaktadır.

- Kütüphaneden en çok şekilli ve büyük boyutlu kitaplar ödünç alınmıştır. Sayfa içerisinde yer alan küçük notlar, sayfa çevrildiğinde belirin üç boyutlu resimler ya da kitabın tamamen şekilli olması çocukların ilgisini çekmektedir. Küçük çocuklar kucak boyutundaki kitapları okuyup incelemekten hoşlanırlar. Ödünç alınma oranlarına göre kütüphaneden küçük boyutlu kitaplar daha az tercih edilmiştir. Büyük boyutlu ve dikdörtgen kitaplar daha çok tercih edilmiştir. Genel olarak kitaplar boyut ve ağırlık olarak çocukların yaş grubuna uygundur.
- Çocuklar kalın karton kapaklı kitapları daha çok tercih etmişlerdir. Karton kapaklı kitaplar çocukların kullanımı için daha elverişlidir, kolay yırtılmaz ve yıpranmazlar.
- Kitapların büyük çoğunluğunun tutkalla ciltlendiği tespit edilmiştir. Tutkalla ciltlenmiş kitaplar çocukların kullanımı için uygundur. İple ve telle bir araya getirilen kitap sayfalarında yırtılma ve sayfa bütünlüğün bozulması gibi sorunlar yaşanmaktadır.
- Kütüphaneden 2024 yılı içerisinde ödünç alınan kitapların büyük bir bölümü sağlam yapıdadır. Küçük çocuklar kitaplara istemeden de olsa zarar verebilmektedir. Ödünç alınmaya bağlı kitapların küçük bir kısmında deformeler görülmüştür. Devrekani İHK'ne KYGM'den düzenli olarak kitaplar gelmektedir.
- Erken çocukluk dönemine ait kitaplar içerisinde en çok ödünç alınan kitap 14 kez alınmıştır. Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi dermesi ilçe nüfusunun ihtiyacını karşılamaktadır. Koleksiyon tür ve sayısı olarak yeterlidir.
- Kitapların büyük çoğunluğu boyut özellikleri açısından çocukların yaş grubuna, kolaylıkla taşınmasına ve kitaplığa yerleştirmesine uygundur.
- Kitap kapakları çocukların ilgisini çekmektedir. Kapakta yer alan resimlerin büyük çoğunluğu kitabın konusunu yansıtmaktadır.
- Devrekani İHK'nden ödünç alınan kitapların tamamının yazı puntosu hitap edilen yaş grubuna uygundur. Bazı kitaplarda farklı tür yazı tipi ve boyutu kullanılmıştır.

Kitapların büyük çoğunluğunda yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edildiği görülmüştür.

- İncelenen kitapların tamamında sayfa ve kenar boşluklar dengelidir. Sayfa kenarlarında yer alan boşluklar okuma açısından çocuğa kolaylık sağlamaktadır. Resim ve metin dengesi kitapların çoğunda sağlanmıştır. Küçük çocuklar fazla metin içeren kitapları okumayı tercih etmemektedir.
- Erken dönem çocuk kitaplarında yer alan resimler ilgi çekici ve gerçekçidir. Kitapların tamamı çocuğun yaşı ve algılama düzeyine paraleldir. Okuma yazma bilmeyen çocuklar için kitapta yer alan resimler, konuyla paralel olduğu için çocuğun tek başına hikaye anlatmasına yardımcı olur.
- Kitaplarda anlatılan konular öğreticidir, çocukların günlük hayatta karşılaşabilecekleri sorun ya da durumlarla nasıl başa çıkabilecekleri anlatılmıştır. Küçük çocuklar her şeyi merak ederler, çevrelerini öğrenmeye çalışırlar ve sürekli sorgularlar. İncelenen kitaplarda yer alan olay örgüleri de çocukların ilgisini çekmekte onlarda merak duygusu uyandırmaktadır.
- Erken çocukluk dönemindeki çocuklar gerçekçidir, tek yönlü düşünürler. Bu döneme ait kitaplar genel olarak çocukları hayatın gerçeklerinden uzaklaştırmazlar. Günlük hayatta karşılaşabileceğimiz sorunlar ya da paylaşma, dostluk, arkadaşlık vb. temalar kitaplarda işlenmiştir. Kitapların büyük bir kısmında evrensel etik değerlere yer verilir.
- Çocuklar hayata pozitif bakarlar ve çevrelerinde hep güzel ve olumlu olaylar olsun isterler. Bu yüzden küçük çocuklara hitap eden kitaplar hep mutlu sonla biter, kötüler cezasını bulur, iyiler kazanır. İncelenen kitapların büyük bir çoğunluğunun pozitif şekilde sonuçlandığı görülmüştür.
- Çocuklar kitaplarda yer alan ana karakterlerle kendilerini özdeşirirler ve onları günlük hayattaki yaşamlarına dahil ederler. Kitaplarda yer alan konu ve karakterler çocuğa iyiyi ve güzeli öğretir. İncelenen kitaplarda da şiddet, argo vb. çocukların gelişimini olumsuz etkileyecek öğeler yer almamaktadır.

- Kitapların, çocukları düşünmeye sevk ederek doğruyu ve yanlış anlamaları için yol gösterici olması beklenir. Kütüphaneden en çok tercih edilen kitaplar incelendiğinde kitapların soru sorarak çocuğu düşünmeye sevk etmediği görülmüştür. Bu kitaplarda olması gereken bir eksikliklerdir.
- Devrekani İHK’nden ödünç alınan erken dönem çocuk kitaplarının dili sade ve akıcıdır. Kelimeler çocukların anlayabileceği düzeyde gerçek anlamlarında kullanılmıştır. Verilmek istenen düşünce onlara direkt verilmiştir. Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir.
- Bu yaştaki çocuklar devrik cümleleri anlamakta zorluk çekerler. Onlar kısa ve kurallı cümleleri anlamakta zorlanmazlar. Kitapların tamamında cümleler kurallıdır. Çocuklar yabancı kelimelerin ya da telaffuzu zor sözcüklerin olduğu kitapları okumak istemezler. İncelenen kitapların büyük bir kısmında bu tarz sözcüklere yer verilmemiştir.
- Çocuklar ana karakteri kendilerine rol model alırlar ve hayatlarında o karakter gibi davranabilirler. Bu yüzden kitaplarda yer alan karakterlerin iyi ve güzele yönlendirmesi, davranışlarıyla çocuklara örnek olması gerekir. Kitapların genelinde yer alan karakterler çocuklara yol göstermektedir.
- Kütüphaneden ödünç alınan kitaplarının kapak, boyut, sayfa yapısı gibi fiziksel, konu, tema, karakter vb. içerik özellikleri çocukların kitap seçimini etkilemektedir. Bu özellikler açısından kütüphaneden ödünç alınan erken dönem çocuk kitaplarının büyük bir çoğunluğu çocukta okuma isteği uyandırmaktadır.
- İncelenen kitaplar çocukların erken çocukluk dönemindeki gelişim düzeylerine, ilgi ve gereksinimlerine göreler. Bu özellikleri kitapların, çocuklar tarafından tercih edilmesini sağlamıştır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda “Devrekani İlçe Halk kütüphanesinde yer alan erken dönem çocuk kitaplarının kütüphaneden ödünç alınma nedeni biçim ve içerik özelliklerinden kaynaklanmaktadır.” varsayımını doğrulamaktadır.

5.2 Öneriler

Araştırma kapsamında ulaşılan verilerden yola çıkarak Devrekani İlçe Halk Kütüphanesi'nin erken dönem çocuk kitapları koleksiyonuna ilişkin şu önerilerde bulunulabilir:

- Günümüzde halk kütüphanelerine kitaplar KYGM tarafından gönderilmektedir. Kütüphane dermesi, kütüphaneci tarafından kütüphaneyi kullanan aktif ve potansiyel kullanıcıların ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmalıdır.
- Kütüphaneye güncel kitaplar hızlı bir şekilde temin edilmelidir. Bu sayede ebeveyn ve çocuklar güncel kitaplara daha kolay ve ücretsiz erişim sağlanmış olur.
- Kütüphanede, çocukların ilgisini çeken karton kapaklı, üç boyutlu ve şekilli kitap sayısı artırılmalıdır.
- Kütüphane dermesi ilkokulu ve ortaokul çocuklarına hitap edecek şekilde bölümlere ayrılmıştır. Erken çocukluk dönemine hitap eden eserler bir araya getirilerek bu yaştaki çocukların ve ailelerin kitap seçimi kolaylaştırılabilir.
- Ebeveyn, okul öncesi öğretmenleri ve çocuklarla diyalog halinde olunmalı ve onların istek ve ihtiyaçlarına uygun kaynaklar temin edilmelidir. Kütüphaneye kitap isteğinde bulunurken “çocuğa göre” kitaplar seçilmelidir. Bu konuda personele eğitimler verilmelidir. Bilinçli personel, çocuk ve ailelere kitap seçimi konusunda daha yararlı olacaktır.
- Kütüphane koleksiyonuna basılı kitapların dışında elektronik çocuk kitapları dahil edilebilir ve kullanımına teşvik edilebilir.
- Kütüphaneye temin edilen kitapların teknik işlemleri vakit kaybetmeden yapılmalı ve çocukların kullanımına sunulmalıdır. Kütüphane sosyal medya araçlarıyla yeni gelen kitaplar çocuklara ve ailelere duyurulmalıdır.

- Güncelliğini yitirmiş ya da deforme olmuş erken dönem çocuk kitapları kütüphane koleksiyonundan çıkartılmalıdır.
- Kütüphaneler çocukların ilgisini çekecek mekanlar haline getirilmelidir. Çocuklar kütüphaneye gelmekten, kitapların arasında seçim yapmaktan mutlu olmalıdır.
- Çocuk kitaplarının kapak sayfalarında hitap ettiği yaş grubu bilgisi yer almalıdır. Yayınevlerinin bu bilgiye yer vermesi, öğretmenlerin ve ailelerin kitap seçimi daha kolay karar vermesini etkileyecektir.
- Erken çocukluk dönemindeki çocuklara yönelik hazırlanan kitaplar daha uzun ömürlü olmaları için tutkalla ciltlenmeli ve mat kuşe kağıt tercih edilmelidir.
- Erken dönem çocuk kitapları karton kapaklı, şekilli, üç boyutlu, az sayfalı, bol resimli ve kısmen az metinden oluşmalıdır. Bu dönemdeki çocukların odak süreleri az olduğu için bu tarz kitapları okumaktan hoşlanırlar.
- Kitaplar, küçük yaşta çocukların bilinçsiz kullanma olasılığına karşılık sağlığa zarar vermeyen malzemeler tercih edilmelidir.
- Kitaplarda işlenen konu ve tema çocukların gelişim özelliklerine dikkat edilerek seçilmelidir. Çocuğa günlük hayatta karşılaşılabileceği sorunlara çözüm bulma yolları öğretilmelidir.
- Çocuk kitapları yayınlanmadan önce mutlaka alanında uzman kişilerin kontrolünden geçmeli ve önceden belirlenmiş kriterlere uygun olması gerekmektedir.

Kitapların son bölümlerinde yer alacak soru cevap kısımlarıyla, çocuklara kitapta verilmek istenen ana düşüncenin verilip verilmediği kontrol edilmelidir.

KAYNAKLAR

Alaca, E. (2017). *Halk kütüphanelerinde yenilikçi hizmet. Bartın Ulus Yenilikçi Sanatevi Halk kütüphanesi örneği*. Hiperlink, 2017.

Bayram, Z.T. (2009). *Resimli çocuk kitaplarının okuma alışkanlığı üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Berk, L.E. (2013). *Çocuk gelişimi*. İmge.

Birleşmiş Milletler. (2006). *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye İlişkin Genel Yorumlar 2006- 2008*. [Çevrim-içi: <https://www.esihaklar.org/wp-content/uploads/2021/02/Cocuk-Haklari-Komitesi-2006-2008.pdf>], Erişim Tarihi: 10.05.2024.

BMÇHS. (1989). *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi*. [Çevrim-içi: https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmis-milletler.pdf], Erişim Tarihi: 15.04.2024.

Coşgun, K.Ş. (2021). *Erken çocukluk döneminde bilişsel oyun temelli dil gelişim programının çocukların dil gelişimleri üzerine etkisi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çiftcioğlu, H., Polat, Ö.A. ve Eren, E. (2016). Kişilik gelişimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 3 (7). 166-177.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. (1989). [Çevrim-içi: https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmis-milletler.pdf], Erişim Tarihi: 20.08.2024.

Çolaklar, H. (2019). Bartın il halk kütüphanesinde okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı ölçütleri: yazım, dil, biçim ve içerik özelliklerine göre değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi*, 2 (2), 145-168.

Çöpür, M. (2019). *Çocuk ruh sağlığı*. Nobel.

Demircan, C. (2006). Türkiye’ de çocuk kütüphanelerinin halk kütüphanelerine devredilmelerinden önceki niceliksel durumlar (1995- 2000). *Türk Kütüphaneciliği*, 20 (2), 177-194.

Deniz, M.E. (2012). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Maya Akademi.

- Durmuşoğlu Saltalı, N. (2013). Okul öncesi dönemde duygusal becerilerin geliştirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 107-120..
- Erden, M., ve Akman, Y. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Arkadaş Yayınevi.
- Erdoğan, S. (2019). *Çocuk Gelişiminde Alan Çalışmaları*. [Çevrim-içi: <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/CGE102U/ebook/CGE102U-17VIS1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>], Erişim Tarihi: 16.11.2024.
- Göktaş, B. (2022). *Resimli çocuk kitaplarında aile ortamı ve aile ilişkileri ile annelerin çocuklarıyla kitap okumaya dair görüşlerinin değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Gönen, M. (1989). Beş ve altı yaş anaokulu çocuklarının resimli çocuk kitaplarındaki değişik resimleme tarzlarına tepkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 32-35.
- Güneş, S. (2021). *Çocuk kütüphanelerinde okul öncesi dönem için hizmet modeli*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Gürel, Z. (1995). *Birinci Çocuk Edebiyatı Sempozyumu*. İlesam.
- Halk kütüphaneleri yönetmeliği. (2012). *Halk kütüphaneleri yönetmeliği* [Çevrim-içi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/01/20120111-18.htm>], Erişim Tarihi: 28.11.2024.
- Halk ve çocuk kütüphaneleri yönetmeliği. (1982). *Halk ve çocuk kütüphaneleri yönetmeliği* [Çevrim-içi: <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264443/halk-ve-cocuk-kutuphanleri-yonetmeliği.html>], Erişim Tarihi: 20.08.2024.
- IFLA. (2007). *Çocuk kütüphanesi hizmetleri için ilkeler* [Çevrim-içi: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/278/1/guidelines-for-childrens-libraries-services-tr.pdf>], Erişim Tarihi: 28.01.2025.
- IFLA. (2013). *Bebekler ve küçük çocuklar için kütüphane hizmetleri rehberi*. [Çevrim-içi: <https://repository.ifla.org/items/a03d123b-f27e-49c7-84c3-99946406c4f4>], Erişim Tarihi: 21.02.2025.
- IFLA. (2018) *IFLA 0-18 yaş arasındaki çocuklar için kütüphane hizmetleri modeli*. [Çevrim-içi: https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/253/1/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-tr.pdf], Erişim Tarihi: 10.02.2025.
- Kalemci, Z. (2017). *Çocuk kütüphanelerinde derme geliştirme*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

- Karaağaç, H.G ve Alikılıç, D. (2023). Çocuk edebiyatı ve çocuğa görelilik kavramı. *Education and Technology in Information Science*, 1 (1), 58-66.
- Karatay, H. (2014). *Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı içinde*. Grafiker.
- Khan, A. (2018). Re-inventing children's spaces for a new generation. A. K. Yıldız, L. Özdemir (Ed.), *1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri*, 14-17 Kasım 2018, Nevşehir / Türkiye içinde (ss. 24-29) Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Kıldan, A ve Bilgici, B. (2011). Okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynlerinin çocuk kitabı seçme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 105-120.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(21), 1-21.
- Koyuncu, M.S., Şata, M. ve Karakaya, İ. (2018). Eğitimde ölçme ve değerlendirme kongrelerinde sunulan bildirilerin doküman analizi tekniği ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9 (2), 216-238.
- Köklücan, D. (2019). *Anaokulu öğrencilerinin ulusal ve çeviri çocuk kitaplarını tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (2), 243-254.
- Kümmerling-Meibauer, B. (2015). *Erken okuryazarlık 0-3 yaş arası çocuk kitapları*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Mert, E. (2020). *Çocuk Edebiyatı*. Son çağ.
- Odabaş, H ve Akkaya, M. A. (2019). *Bilgi merkezleri kütüphaneler- arşivler- müzeler*. Hiperyayın.
- Örs, B. (2022). *Ali dayı çocuk kütüphanesinde yer alan erken çocukluk dönemine yönelik çocuk kitaplarının niteliklerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M.T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.

Öztürk, H.E. (2012) *Kişilik gelişimi açısından çocuk ve televizyon*. Beyan.

Öztürk, Ü., ve Buldur, A. (2022). Tokat bebek ve çocuk kütüphanesinde bulunan resimli çocuk kitaplarının değerler açısından incelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (6), 14-27.

Polat, Y. (2019). *Çocuk gelişiminde alan çalışmaları*. [Çevrim-içi: <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/CGE102U/ebook/CGE102U-17V1S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>], Erişim Tarihi: 27.08.2024.

Rankin, C. (2016). Library services for the early years, *Library Trends*, 65(1), 5-18.

Russell, B. (2001). *Eğitim üzerine*. Say Kitap.

Saçkesen, S. (2008). *Çocuk kitapları seçiminde anne ve babaların ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi

Sever, S. (2006). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır?. *II. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu*. Ankara Üniversitesi Basımevi.

Şahin, G. (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran olarak resim. *Turkish Studies*, 9(3), 1309-1324.

Şeker, P.T. ve Çam, B. (2021). 2000-2020 yılları arasında erken çocukluk dönemi çocuklarına yönelik tasarlanmış hikaye kitaplarının iç ve dış yapı niteliklerinin incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14 (35), 1161-1177.

Şeker, P.T. ve Yıldız, E.F. (2021). Türkiye’ de erken çocukluk dönemi çocuk edebiyatı alanında yapılan makale çalışmalarının içerik analizi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 104-116.

Şimşek, T. (2012). *Çocuk ve edebiyat. Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Grafiker.

Şimşek, T. (2012). *Kuramlardan uygulamaya çocuk edebiyatı*. Grafiker.

Şirin, M.R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. Çocuk Edebiyatı Yayınları.

Şirin, M.R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Kök.

TDK. (2020). *Çocuk*. [Çevrim-içi: <https://sozluk.gov.tr>], Erişim Tarihi: 18.04.2025.

Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *TÜBAR*, 13, 161-166.

Ummanel, A. (2016). *Gelişim ve öğrenim*. [Çevrim-içi: https://www.researchgate.net/profile/Azize-Ummannel-2/publication/321585427_Gelisim_ve_Ogrenme/links/5f352fd9a6fdcccc43c5c073/Gelisim-ve-Ogrenme.pdf], Erişim Tarihi: 05.04.2025.

Ural, S. (1995). Cumhuriyet dönemi Türk Çocuk edebiyatı. 1. *Çocuk edebiyatı sempozyumu*. İlesam

URL- 1 (2024) *Çocuklarda okuma ilgisi ve kitap seçimi*. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/118931/mod_resource/content/0/%C3%A7ocuklarda%20okuma%20ilgisi%20ve%20kitap%20se%C3%A7imi.pdf, Erişim Tarihi: 13.12.2024.

URL-2 (2018) *İlk bebek kütüphanesi Karabük' te açıldı*. <https://kbumedya.karabuk.edu.tr/turkiyenin-ilk-bebek-kutuphanesi-karabukte-acildi>, Erişim Tarihi: 15.02.2025.

URL-3 (2019) Türkiye' nin ilk bebek ve çocuk kütüphanesi. <https://tokat.ktb.gov.tr/TR-243732/turkiye39nin-ilk-bebek-ve-cocuk-kutuphanesi-hizmete-gir-.html>, Erişim Tarihi: 11.04.2025.

Yavuz, E. (2023). *Kütüphanelerde en çok okunan çocuk kitaplarının biçim ve içerik açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

Yıldız, A.K. (2017). *Okul öncesi dönem çocuğunun eğitim ve gelişiminde kitabın rolü ve bu süreçte anaokulu kütüphanelerinin gerekliliği*. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 792-802.

Yılmaz, B., ve Ekici, S. (2011). Çocuk kütüphanesi hizmetleri için ilkeler. *Türk Kütüphaneciliği*, 25 (4), 545-552.

Yılmaz, G. A. (2021). *Eskişehir il halk kütüphanesi resimli çocuk kitaplarının değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Yılmaz, O. (2018). *Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler*. *Okul öncesi çocuk edebiyatı ve medya*. Grafiker.

Yörükoğlu, A. (1985). *Gençlik çağı*. İlgı

EKLER

EK A İncelenen Kitaplar

No	Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Yayın Yılı	Ödünç Alınma Sayısı
1	Balina	Ülkü Unsu	0-6 Yaş Yayınevi	2021	17
2	Penguen	Ülkü Unsu	0-6 Yaş Yayınevi	2021	16
3	Afacan Cıvıv Yumurtadan Çıkıyor	Meltem Erinçmen Kanoğlu	Çikolata Yayınevi	t. y	15
4	Canım Annem	Eric Carle	Mavi Bulut	2018	14
5	Bazen Olur Böyle Biraz Korktum Sanki	Mehmet Teber	Sincap Kitap	2022	14
6	Papağan	Ülkü Unsu	Parıltı Yayıncılık	2021	14
7	Kelebek	Ülkü Unsu	0-6 Yaş Yayınevi	2021	13
8	Hep Fazlasıdır Annem	Özge Bahar Sunar	Redhouse Kidz.	2019	13
9	Uzun Kulak Doktorda	Alev Kaya Şahinöz	Nobel Çocuk	2021	13
10	Bay Hapşırık	Roger Hangreaves	Doğan Egmont	2020	12
11	Kanatlarım Var Benim	Ayşegül Dede	Timaş Çocuk	2021	12
12	Ela'nın Maskesi	İlaria Capua	Pötikare Yayıncılık	2021	12
13	Nunu	Özlem Fedai Korçak	Elma Yayınevi	2023	12
14	Canım Babam	Eric Carle	Mavi Bulut	2018	12
15	Fındıklarını Arayan Sincap	Jörg Hilbert	Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları	2019	12
16	Yoksul Oduncu	Fatma Zehra Bayrak	Çilek Yayınları	2009	11
17	Afacan Cıvıvlar Komşularıyla Tanışıyor!	Meltem E. Kanoğlu	Çikolata Yayınevi	2022	11
18	Ambulans	-	Yumurcak Yayınları	t.y	11
19	Dünyamızı Isıtan Sarı Güneş	Giovanna Mantegazza	Pötükare Yayınları	2018	11
20	Ayı	-	Yumurcak Yayınları	2022	11
21	Bay Uzun	Roger Hangreaves	Doğan Çocuk	2020	10
22	Atakan Okula Başlıyor	Seda Darcan Çiftçi	Kaknüs Çocuk	2014	10
23	Küçük Deniz Kızı	-	Beyaz Balina Yayınları	2016	10
24	Çok Yaramaz Kedi	Abber Al-Taher	Nar Çocuk	2016	10
25	Çorbamda Zürafa Var	Ross Burach	Beyaz Balina	2016	10

EK B Çocuk Kitapları Kapak Görselleri

1. Balina

Şekil B 1 Balina

2. Penguen

Şekil B 2 Penguen

EK B'nin devamı

3. Afacan Cıvcıvler Yumurtadan Çıkıyor

Şekil B 3 Afacan cıvcıvler yumurtadan çıkıyor

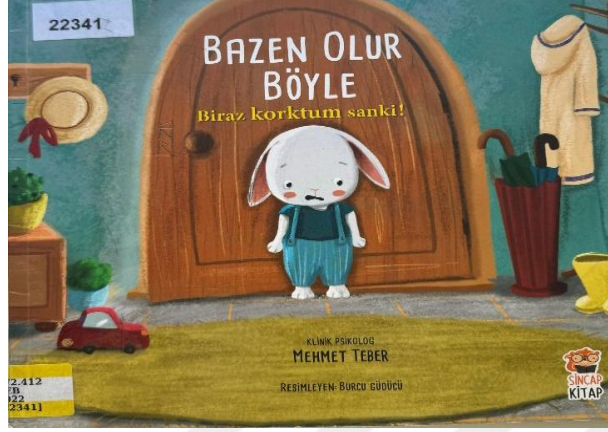
4. Canım Annem

Şekil B 4 Canım annem

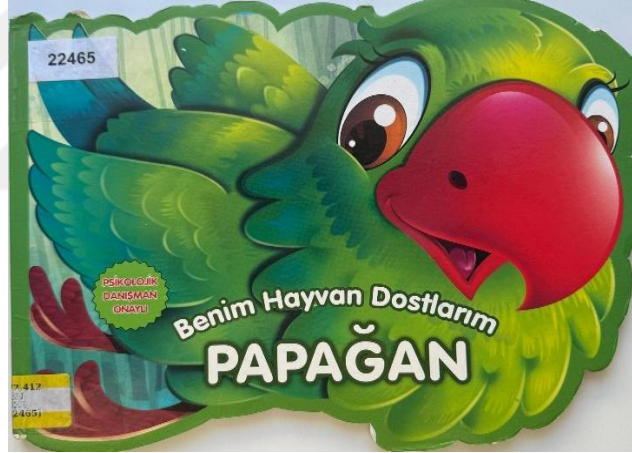
EK B'nin devamı

5. Bazen Olur Böyle Biraz Korktum Sanki

Şekil B 5 Bazen olur böyle biraz korktum sanki

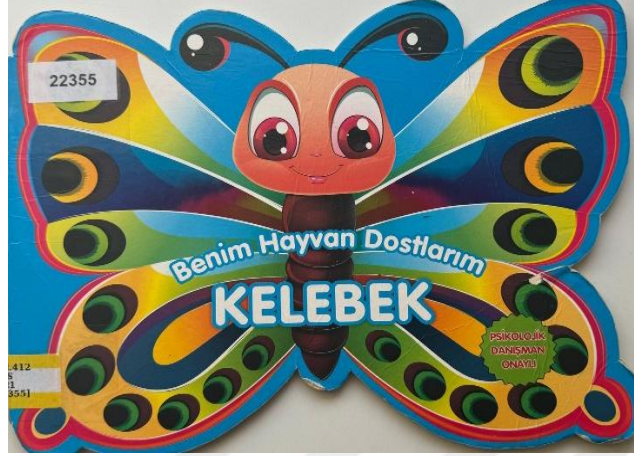
6. Papağan

Şekil B 6 Papağan

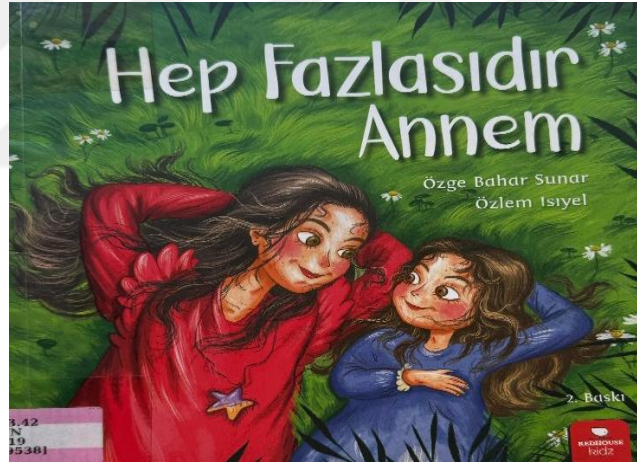
EK B'nin devamı

7. Kelebek

Şekil B 7 Kelebek

8. Hep Fazlasıdır Annem

Şekil B 8 Hep fazlasıdır annem

EK B'nin devamı

9. Uzun Kulak Doktorda

Şekil B 9 Uzun kulak doktorda

10. Bay Hapşırık

Şekil B 10 Bay hapşırık

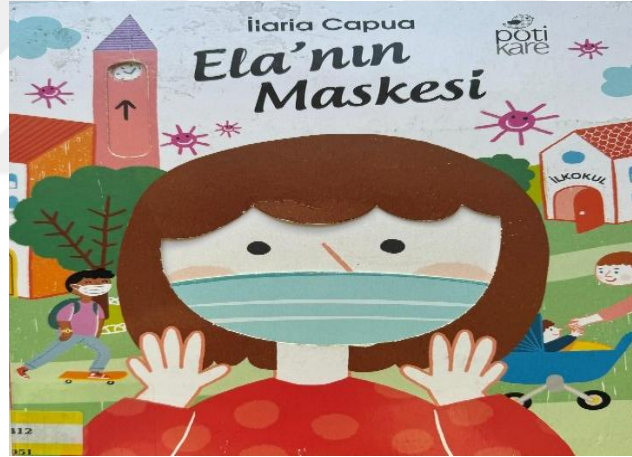
EK B'nin devamı

11. Kanatlarım Var Benim

Şekil B 11 Kanatlarım var benim

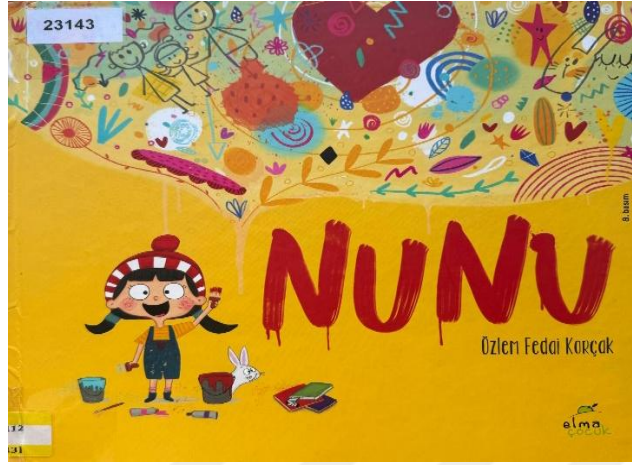
12. Ela' nın Maskesi

Şekil B 12 Ela'nın maskesi

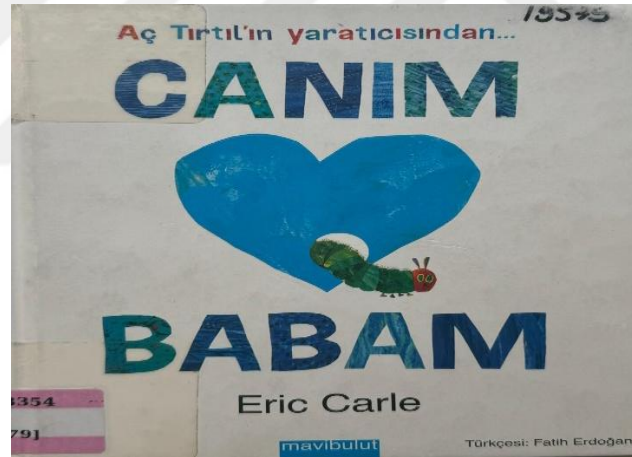
EK B'nin devamı

13. Nunu

Şekil B 13 Nunu

14. Canım Babam

Şekil B 14 Canım babam

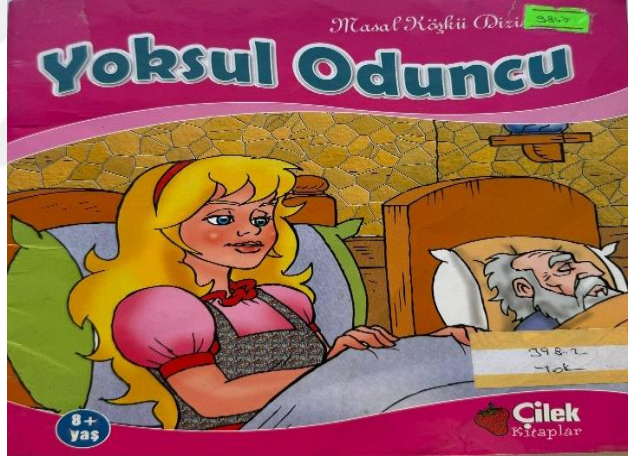
EK B'nin devamı

15. Fındıklarını Arayan Sincap

Şekil B 15 Fındıklarını arayan sincap

16. Yoksul Oduncu

Şekil B 16 Yoksul oduncu

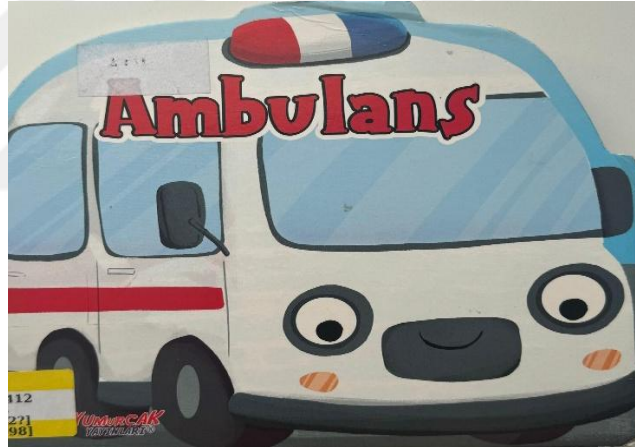
EK B'nin devamı

17. Afacan Cıvcıvler Komşularıyla Tanışıyor!

Şekil B 17 Afacan cıvcıvler komşularıyla tanışıyor!

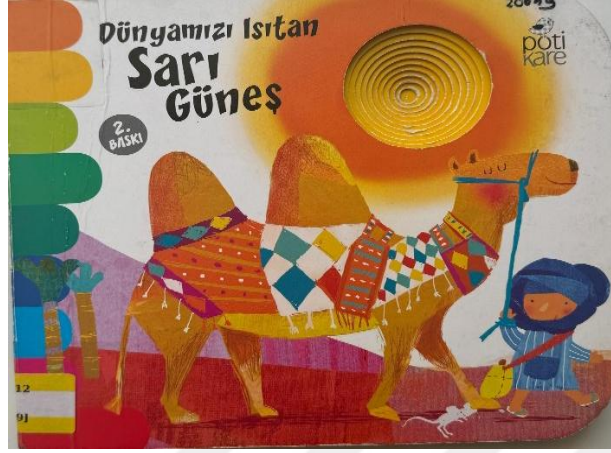
18. Ambulans

Şekil B 18 Ambulans

EK B'nin devamı

19. Dünyamızı Isıtan Sarı Güneş

Şekil B 19 Dünyamızı ısıtan sarı güneş

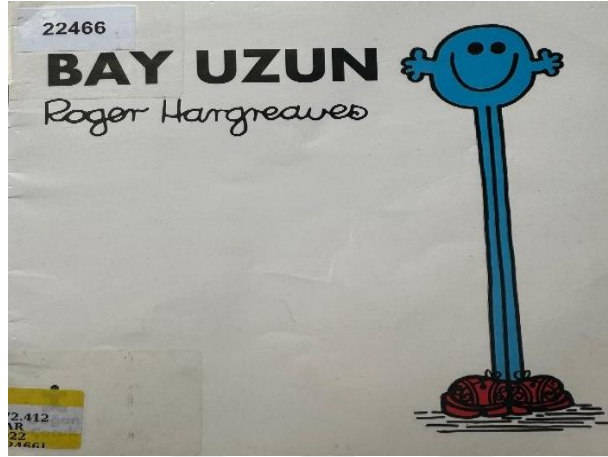
20. Ayı

Şekil B 20 Ayı

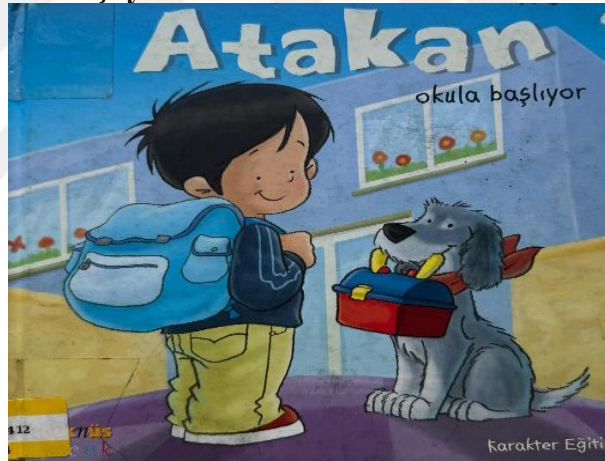
EK B'nin devamı

21. Bay Uzun

Şekil B 21 Bay uzun

22. Atakan Okula Başlıyor

Şekil B 22 Atakan okula başlıyor

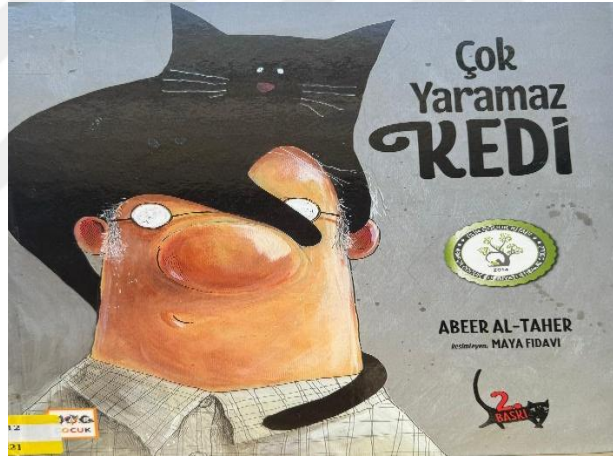
EK B'nin devamı

23. Küçük Deniz Kızı

Şekil B 23 Küçük deniz kızı

24. Çok Yaramaz Kedi

Şekil B 24 Çok yaramaz kedi

EK B'nin devamı

25. Çorbamda Zürafa Var

Şekil B 25 Çorbamda zürafa var

EK C En Çok Okunan Erken Dönem Çocukluk Kitapları Değerlendirme Formu

Çocuk Kitapları Bibliyografik Bilgileri ve Özellikleri		
Ç.1	Eser adı	
Ç.2	Yazar adı	
Ç.3	Yayınevi	
Ç.4	Yayın yılı	
Ç.5	Baskı sayısı	
Ç.6	Sayfa sayısı	
Ç.7	Çeviren	
Ç.8	Resimleyen	
Ç.9	Yaş grubu	0-3 yaş ☐ 4-6 yaş ☐ 7 + ☐
Ç.10	Kitabın boyutu	Küçük boy 12-15 cm ☐ Orta boy 16-22 cm ☐ Büyük boy 22+ ☐
Ç.11	Kitabın biçimi	Kare ☐ Dikdörtgen ☐ Üç boyutlu ☐ Diğer ☐
Ç.12	Kitabın ciltlenmesi	Tel ☐ İp ☐ Tutkal ☐
Ç.13	Kitabın kapak türü	İnce ☐ Kalın ☐
Ç.14	Kitabın fiziksel durumu	Yeni ☐ Yıpranmış/ Parçalanmış ☐
Ç.15	Kitabın ödünç alınma sıklığı	

EK C'nin devamı

Fiziksel Özellikler			
1	Kitabın boyutu hitap ettiği yaş grubuna uygundur.	Evet ☐	Hayır ☐
2	Kitap kolayca kitaplığa yerleştirilebilir.	Evet ☐	Hayır ☐
3	Kitap kapağı çocuğun ilgisini çeker.	Evet ☐	Hayır ☐
4	Kitabın kapak resmi anlatılan konuyla ilgilidir.	Evet ☐	Hayır ☐
5	Kitabın cilt bütünlüğü sağlamdır.	Evet ☐	Hayır ☐
6	Yazı puntosu hitap edilen yaş grubuna uygundur.	Evet ☐	Hayır ☐
7	Metnin tamamında aynı yazı tipi kullanılmıştır.	Evet ☐	Hayır ☐
8	Yazım ve noktalama işaretlerine dikkat edilmiştir.	Evet ☐	Hayır ☐
9	Metin ve sayfa kenar boşlukları dengelidir.	Evet ☐	Hayır ☐
10	Kitapta resim ve metin dengesi sağlanmıştır.	Evet ☐	Hayır ☐
11	Resimler ilgi çekicidir.	Evet ☐	Hayır ☐
12	Resimler gerçekçidir.	Evet ☐	Hayır ☐
13	Resimler çocuğun yaşı ve algılama düzeyine paraleldir.	Evet ☐	Hayır ☐
14	Resimler çocuğu hikayeyi anlatmasına yardım eder.	Evet ☐	Hayır ☐
İçerik Özellikleri			
15	Kitabın konusu öğreticidir.	Evet ☐	Hayır ☐
16	Konu günlük hayatta karşımıza çıkabilecek olaylardır.	Evet ☐	Hayır ☐
17	Olay örgüsü merak uyandırır.	Evet ☐	Hayır ☐
18	Kitap çocuğa pozitif duygu verecek şekilde sonuçlanır.	Evet ☐	Hayır ☐
19	Hikaye çocuğu hayatın gerçeklerinden uzaklaştırmaz.	Evet ☐	Hayır ☐
20	Kitapta şiddet vb. öğeler içermez.	Evet ☐	Hayır ☐

EK C'nin devamı

21	Kitap çocuğa soru sorarak düşünmeye sevk eder.	Evet ☐	Hayır ☐
22	Kitabın teması çocuğun yaş grubuna uygundur.	Evet ☐	Hayır ☐
23	Kitabın dili sade ve anlaşılırdır.	Evet ☐	Hayır ☐
24	Yazım hatası yoktur.	Evet ☐	Hayır ☐
25	Cümle yapıları kurallıdır.	Evet ☐	Hayır ☐
26	Telafluзу zor sözcükler kullanılmamıştır.	Evet ☐	Hayır ☐
27	Kitap evrensel etik değerlere yer verir.	Evet ☐	Hayır ☐
28	Çocuk kendisini kahramanlarının yerine koyabilir.	Evet ☐	Hayır ☐
29	Kahramanlar çocuğa rol model olmaktadır.	Evet ☐	Hayır ☐
30	Kitap çocuğun gelişim düzeyine, ilgi ve gereksinimlerine uygundur.	Evet ☐	Hayır ☐
31	Kitap çocukta okuma isteği uyandırır.	Evet ☐	Hayır ☐